

529

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: SPRAW WOJSKOWYCH, SPRAW WEWNĘTRZNYCH,
SPRAW ZAGRANICZNYCH, SKARBU, WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PU-
BLICZNEGO, ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH, PRZEMYSŁU I HANDLU, KOMUNIKA-
CJI, OPIEKI SPOŁECZNEJ ORAZ POCZT I TELEGRAFÓW**

z dnia 26 sierpnia 1939 r.

w sprawie wykonania ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych.

Na podstawie art. 5, 11 ust. (2), art. 16 ust. (2), art. 20 ust. (1), (2) i (3), art. 21 ust. (2), art. 26, 29, 35, 49 ust. (2), art. 54 ust. (3), art. 55, 59, 64 ust. (3), art. 65 ust. (3), art. 68 ust. (3), art. 70 ust. (2), art. 72 ust. (2), art. 75, 86 i 95 ustawy z dnia 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 200) zarządza się co następuje:

DZIAŁ I.

Przepisy wstępne.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

§ 1. (1) Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają artykuły ustawy z dnia 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 200).

(2) Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

Do art. 1.

§ 2. (1) W czasie wojny i mobilizacji będzie wydawany Dziennik Świadczeń Rzeczowych.

(2) Redakcję tego dziennika prowadzi Minister Spraw Wojskowych albo wyznaczona przez niego władza lub organ.

§ 3. W Dzienniku Świadczeń Rzeczowych będą umieszczane wszelkie przepisy i inne akty dotyczące świadczeń rzeczowych, a w szczególności:

- 1) obwieszczenie o powstaniu i ustaniu obowiązku świadczeń rzeczowych;
- 2) rozporządzenia, uchwały i zarządzenia wydane na podstawie art. 3 oraz inne dotyczące świadczeń rzeczowych;
- 3) cenniki przedmiotów świadczeń rzeczowych ustalone przez Główną Komisję Cennikową;
- 4) zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych, wydawane na podstawie art. 48;
- 5) zarządzenia, wykazy, informacje itp. przewidziane w rozporządzeniu niniejszym;

6) instrukcje i przepisy oraz zarządzenia i nakazy, których umieszczenie w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych uzna za potrzebne właściwy minister.

§ 4. Na każdym numerze Dziennika Świadczeń Rzeczowych umieszcza się liczbę porządkową w kolejności bieżącej od numeru 1 oraz datę wydania.

§ 5. Błędy powstałe przy ogłaszaniu powinny być prostowane na wniosek władzy, od której dany akt pochodzi; sprostowania będą ogłaszane w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

§ 6. Minister Spraw Wojskowych ustali w porozumieniu z właściwymi ministrami listę władz, urzędów i instytucji państwowych i samorządowych, którym należy bezpłatnie rozsyłać Dziennik Świadczeń Rzeczowych.

Do art. 2.

§ 7. (1) Użycie środków przymusowych będzie przeprowadzone według rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 342).

(2) Ściąganie należności pieniężnych przeprowadza się według przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 580).

(3) W przypadkach ostatecznej potrzeby stosuje się dekret Naczelnika Państwa z dnia 2 stycznia 1919 r. o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych (Dz. P. P. P. Nr 1, poz. 80).

§ 8. (1) W razie niewykonania obowiązku przysposobienia do świadczeń rzeczowych w czasie, miejscu i w sposób nakazany przez władzę, władza może odstąpić od użycia środków przymusowych i zarządzić wykonanie zastępcze w trybie przewidzianym w art. 42. Winnego niewykonania obowiązku należy ponadto pociągnąć do odpowiedzialności karnej.

(2) Jeżeli nie dopełniono obowiązku przysposobienia do świadczeń rzeczowych wynikającego z umowy (art. 39 ust. (2), art. 40 ust. (4)) należy niezależnie od pociągnięcia winnego do odpowiedzialności karnej, postąpić w sposób odpowiadający skutkom niewykonanej umowy.

Rozdział II.

Zakres powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych pod względem przedmiotowym.

Do art. 4.

§ 9. (1) Przedmiotem świadczeń rzeczowych mogą być również części składowe rzeczy ruchomych lub nieruchomości oraz przynależności.

(2) Gdyby jednak świadczenie części składowych lub przynależności mogło spowodować całkowitą i trwałą nieużywalność rzeczy ruchomej lub nieruchomości, a nieużywalności takiej nie dałoby się usunąć inaczej jak kosztem przewyższającym znacznie wartość tej części składowej lub przynależności, bliskim wartości całej rzeczy ruchomej lub nieruchomości, należy objąć świadczeniem całą rzecz ruchomą lub nieruchomą.

§ 10. (1) Przedmiotem świadczeń rzeczowych mogą być wytwory pracy bez względu na stadium produkcji oraz przedmioty pomocnicze dla ich produkcji (rysunki, modele itp.) jak również archiwa, księgi i wszelkie dokumenty.

(2) Przedmioty wymienione w ust. (1) należy uważać za części składowe lub przynależności rzeczy głównej i postąpić przy ich pobraniu stosownie do § 9 ust. (2).

Do art. 5.

§ 11. (1) Według art. 5 ust. (1) pkt 1) nie podlega powszechnemu obowiązkowi świadczeń rzeczowych:

- 1) mienie osób korzystających z prawa zakrajowości;
- 2) mienie zawodowego personelu obcych urzędów konsularnych państwa, nie będącego w stanie wojennym z Państwem Polskim, jeżeli personel ten posiada obywatelstwo państwa wysyłającego;
- 3) położone w Państwie Polskim mienie państwa obcego, nie będącego w stanie wojennym z Państwem Polskim oraz mienie komisji międzynarodowych;
- 4) międzynarodowe przesyłki tranzytowe i środki przewozowe państwa obcego, nie będącego w stanie wojennym z Państwem Polskim, oraz jego obywateli — idące tranzytem przez Państwo Polskie.

(2) Minister Spraw Zagranicznych podaje do wiadomości wojewódzkich władz administracji ogólnej wykazy osób wymienionych w ust. (1) pkt 1) tudzież wykazy mienia, które nie może być przedmiotem świadczeń rzeczowych, stosownie do przepisu ust. (1) pkt 2) i 3).

(3) W czasie wojny i mobilizacji Minister Spraw Zagranicznych zarządza ogłoszenie wykazów w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

(4) Minister Poczty i Telegrafów, jeżeli chodzi o przesyłki pocztowe, wymienione w ust. (1) pkt 4) a Minister Komunikacji, jeżeli chodzi o inne przesyłki i środki przewozowe, wymienione w ust. (1) pkt 4), podaje do wiadomości

wojewódzkiej władzy administracji ogólnej wykaz przedmiotów zwolnionych od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych.

§ 12. (1) Przepis § 11 ust. (1) pkt 2), 3) i 4) nie wyklucza możliwości stosowania zasady odwetu.

(2) Minister Spraw Zagranicznych rozstrzyga w każdym przypadku, czy zasada odwetu ma być stosowana, i powiadamia o swej decyzji właściwego ministra.

§ 13. (1) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości wojewódzkich władz administracji ogólnej wykaz uznanych w Państwie wyznań religijnych (art. 5 ust. (1) pkt 2)).

(2) W czasie wojny i mobilizacji Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządza ogłoszenie tego wykazu w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

§ 14. Do przedmiotów kultu (art. 5 ust. (1) pkt 3)) zalicza się również cmentarze uznanych w Państwie wyznań religijnych.

§ 15. Archiwa, biblioteki, muzea oraz zbiory naukowe i artystyczne uważa się za mające charakter publiczny (art. 5 ust. (1) pkt 4)), jeżeli stanowią własność:

- 1) Państwa, samorządu, instytucyj publicznonprawnych oraz kościołów i związków religijnych prawnie uznanych;
- 2) instytucyj i stowarzyszeń posiadających osobowość prawną;
- 3) stowarzyszeń i osób prywatnych fizycznych i prawnych, jeżeli są udostępnione dla publiczności lub badań naukowych.

§ 16. Za mające wartość zabytkową uważa się te prywatne zbiory archiwalne, biblioteczne, naukowe, artystyczne i historyczne oraz przedmioty sztuki i kultury, których wartość zabytkowa została stwierdzona orzeczeniem władzy konserwatorskiej, wydanym na mocy art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiece nad zabytkami (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 265).

§ 17. (1) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości wojewódzkiej władzy administracji ogólnej wykaz archiwów, bibliotek, muzeów oraz zbiorów naukowych i artystycznych, jako też prywatnych zbiorów lub poszczególnych przedmiotów sztuki i kultury, które nie mogą być przedmiotem świadczeń rzeczowych.

(2) W czasie wojny i mobilizacji Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządza ogłoszenie tego wykazu w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

§ 18. Za rezerwy roślinne i zwierzęce (art. 5 ust. (1) pkt 6)) uważa się grunty i wody

wraz z roślinnością i zamieszkującym je światem zwierzęcym, których użytkowanie jest zakazane lub ograniczone na podstawie ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 274), a także lasy, uznane za ochronne z uwagi na ich znaczenie przyrodniczo-naukowe na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 czerwca 1927 r. o ochronie lasów, nie stanowiących własności Państwa (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 111, poz. 932).

§ 19. (1) Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) mogą być zwolnione:

- 1) szkoły akademickie i zawodowe, instytucje, zakłady oraz pracownie i stacje naukowo-doświadczalne;
- 2) laboratoria i instytucje badawczo-rozpoznawcze;
- 3) stacje oceny nasion, ochrony roślin, zakłady doświadczalne i pracownie kontroli chemicznej;
- 4) laboratoria wytwarzające środki medyczne, surowce i szczepionki medyczne i weterynaryjne.

(2) Zwolnienie może być zupełne lub ograniczone tylko do zwolnienia od zajęcia lokalu i ruchomości stanowiących część składową szkoły, zakładu, stacji lub pracowni oraz przedmiotów służących do doświadczeń i badań. W przypadku zwolnienia ograniczonego zakład doświadczalny może być użyty jedynie do prac doświadczalnych, laboratoria i instytucje badawczo-rozpoznawcze do prac badawczo-rozpoznawczych, a laboratoria wytwarzające środki lecznicze, medyczne lub weterynaryjne — do wytwarzania tych środków.

§ 20. (1) Właściwi ministrowie będą prowadzić już w czasie pokoju wykazy szkół, instytucji, zakładów, pracowni, stacji i laboratoriów wymienionych w § 19 ust. (1), które podlegają zupełnemu lub ograniczonemu zwolnieniu od obowiązku świadczeń rzeczowych; wykazy te należy uzupełniać i zmieniać zgodnie ze stanem faktycznym.

(2) Umieszczenie w wykazie nastąpi z urzędu lub na prośbę interesowanego.

(3) Właściwy minister porozumiewa się z Ministrem Spraw Wojskowych w sprawie umieszczenia w wykazie i o powziętej decyzji powiadamia interesowanego.

(4) Zawiadomienie o umieszczeniu w wykazie jest dowodem zupełnego lub ograniczonego zwolnienia od obowiązku świadczeń rzeczowych.

§ 21. (1) Właściwi ministrowie podają do wiadomości wojewódzkiej władzy administracji ogólnej wykazy szkół, instytucji, zakładów, pracowni, stacji i laboratoriów wymienionych w § 19 ust. (1), które zostały zwolnione (całkowi-

cie lub częściowo) od obowiązku świadczeń rzeczowych.

(2) W czasie wojny i mobilizacji właściwi ministrowie zarządzają ogłoszenie wykazów wymienionych w ust. (1) w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

§ 22. Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) są zwolnione następujące pomieszczenia:

- 1) stanowiące własność lub będące stałe w użytkowaniu zakładów przemysłu wojennego w zakresie niezbędnym do prowadzenia nakazanej wytwórczości wojennej, jeżeli okoliczności powyższe zostaną stwierdzone zaświadczeniem wydanym przez właściwego ministra lub władzę przez niego upoważnioną;
- 2) pomieszczenia biurowe instytucji ubezpieczeń społecznych niezbędne do urzędowania;
- 3) pomieszczenia w zakresie niezbędnym dla koni, wozów pojazdów mechanicznych i rowerów zwolnionych od obowiązku odstępowania ich na rzecz Państwa na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listopada 1927 r. o odstępowaniu zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 74, poz. 502);
- 4) pomieszczenia w zakresie niezbędnym dla zwierząt, paszy, nasion i roślin oraz maszyn, narzędzi i urządzeń tudzież materiałów (surowce, półfabrykaty, fabrykaty) w przedsiębiorstwach i gospodarstwach wiejskich, w których te przedmioty są zwolnione od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych na podstawie rozporządzenia niniejszego.

§ 23. (1) Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) mogą być zwolnione:

- 1) gospodarstwa hodowli roślin,
- 2) zakłady wylęgowe i ośrodki zarybieniowe.

(2) Za gospodarstwo hodowli roślin uważa się gospodarstwo wiejskie lub część takiego gospodarstwa, które wytwarza nowe odmiany roślin uprawnych lub uszlachetnia istniejące.

(3) Za zakład wylęgowy uważa się zakład zajmujący się wylęgiem materiału zarybieniowego dla jezior i rzek.

(4) Za ośrodek zarybieniowy uważa się gospodarstwo stawowe wytwarzające w przeważającej części materiał zarybieniowy dla jezior i rzek.

(5) Zwolnienie może dotyczyć całego gospodarstwa, zakładu lub ośrodka albo tylko:

- 1) w gospodarstwach hodowli roślin — pól, plantacji i ruchomości (maszyn, narzędzi, urządzeń laboratoryjnych itp.)

oraz środków potrzebnych do prowadzenia hodowli roślin;

- 2) w zakładach wylęgowych i ośrodkach zarybieniowych — stawów, gruntów i urządzeń niezbędnych do wylęgania i zarybiania.

§ 24. (1) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych prowadzi już w czasie pokoju wykazy gospodarstw, zakładów i ośrodków wymienionych w § 23 ust. (1); wykazy te należy uzupełniać i zmieniać zgodnie ze stanem faktycznym.

(2) Umieszczenie w wykazie nastąpi z urzędu lub na prośbę interesowanego.

(3) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych porozumiewa się z Ministrem Spraw Wojskowych co do umieszczenia w wykazie gospodarstw i zakładów wymienionych w § 23 ust. (1) i o powziętej decyzji zawiadamia interesowanego.

(4) Zawiadomienie o umieszczeniu w wykazie jest dowodem zupełnego lub ograniczonego zwolnienia od obowiązku świadczeń rzeczowych.

§ 25. (1) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych podawać będzie wykazy zwolnień przewidziane w § 24 do wiadomości wojewódzkich władz administracji ogólnej.

(2) W czasie wojny i mobilizacji Minister Rolnictwa i Reform Rolnych zarządzi ogłoszenie tych wykazów w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

§ 26. Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) są zwolnione zwierzęta pociągowe, wozy, pojazdy mechaniczne i rowery podlegające zwolnieniu od obowiązku odstępowania na rzecz Państwa na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listopada 1927 r. o odstępowaniu zwierząt pociagowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 74, poz. 502).

§ 27. (1) Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) są zwolnione:

- 1) na podstawie zaświadczeń właściwej Izby Rolniczej — wpisane do ksiąg zwierząt zarodowych, prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 5 marca 1934 r. o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 319), licytowane i zarodowa trzoda chlewna, jałowki i krowy pochodzą z połówek wpisanych do ksiąg zwierząt zarodowych, w ciągu 4 lat po urodzeniu z wyjątkiem przypadków, gdy jałowka lub krowa nie odpowiada warunkom potrzebującym do wpisania do ksiąg zwierząt zarodowych i są buhaje i knury uznane za odpowiednie do celów hodowlanych na podstawie wymienionej ustawy;

- 2) na obszarze, na którym nie obowiązują w stosunku do bydła i trzody chlewnej art. 6—11, 12 ust. (1) pkt 1) i ust. (2, ustawy z dnia 5 marca 1934 r. o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 319) na podstawie zaświadczeń powiatowej władzy administracji ogólnej — buhaje i knury wyznaczone przez powiatową władzę administracji ogólnej tak, aby łącznie z rozplodnikami zwolnionymi na podstawie pkt 1) przypadła przynajmniej 1 buhaj w wieku co najmniej jednego roku na każde 80 krów i jałowic w wieku od 1 roku wzwyż oraz jeden knur w wieku przynajmniej 8 miesięcy na każde 30 macior w wieku od 1 roku wzwyż;

- 3) owce i kozy;

- 4) krowy i jałowki wysokocielne oraz maciory wysokoprośne, tj. takie, u których można stwierdzić objawy daleko posuniętej ciąży;

- 5) na podstawie zaświadczenia przełożonego gminy, stwierdzającego datę wycielenia lub oprosienia — krowy do 3 miesięcy po wycieleniu i maciory w ciągu 8 tygodni po oprosieniu;

- 6) na podstawie zaświadczenia przełożonego gminy, stwierdzającego datę urodzenia lub wiek — jałowki i buhajki w wieku do 1 roku oraz maciorki i knurki w wieku do 8 miesięcy;

- 7) w sztucznych gospodarstwach stawowych karpie o wadze poniżej 400 g, tarlaki karpia o wadze poniżej 2,5 kg oraz wszelki wyprodukowany materiał sandacza i pstrąga.

(2) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może dla obszaru całego Państwa lub jego części obniżyć granicę wieku uzasadniającą zwolnienie zwierząt, określonych w ust. (1) pkt 6).

§ 28. Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) są zwolnione:

- 1) w gospodarstwach nasiennych zakwalifikowany przez Izby Rolnicze materiał siewny roślin, a to zasiewanych w jesieni — w czasie do 1 września roku następnego po zbiorze, a zasiewanych na wiosnę — w czasie do 1 września roku następnego po zbiorze; w obu wymienionych przypadkach zwolnienie dotyczy materiału siewnego zarówno odłączonego, jak i nie odłączonego od gniazda;

- 2) w gospodarstwach nasiennych sadzonki i wysadki roślin uprawnych dwuletnich przeznaczonych do dalszej reprodukcji nasenna odłączone, jak i nie odłączone od gniazda;

- 3) w gospodarstwach wiejskich lub nie będących gospodarstwami nasennymi oraz

w przedsiębiorstwach handlowych i składowych zaopatrzone w etykiety i karty kwalifikacyjnie wydane przez izby rolnicze materiał siewny (nasiona, korzenie, kłębki) roślin a to zasiewanych w jesieni: w czasie do 15 listopada roku zbioru, a zasiewanych na wiosnę — w czasie do 1 września roku następnego po zbiorze.

§ 29. Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) są zwolnione:

- 1) nasiona roślin ozimych i jarych, stosownie do planu zasiewów, przedstawionego przez posiadacza gospodarstwa wiejskiego, w ilości nie przekraczającej 150 kg na 1 ha gruntów ornych — do czasu wykonania zasiewów w gospodarstwie wiejskim, nie dłużej jednak niż do 15 listopada roku zbioru, jeżeli chodzi o nasiona roślin ozimych lub do 15 czerwca roku następnego po zbiorze, jeżeli chodzi o nasiona roślin jarych; jeżeli posiadacz gospodarstwa wiejskiego nie przedstawi planu zasiewów, nasiona roślin ozimych będą zwolnione — w czasie do wykonania zasiewów w gospodarstwie, nie dłużej jednak niż do 15 listopada roku zbioru w ilości 100 kg na 1 ha ogólnego obszaru gruntów ornych w gospodarstwie, a jeżeli chodzi o nasiona roślin jarych — w czasie do wykonania zasiewów wiosennych w gospodarstwie nie dłużej jednak niż do 15 czerwca roku następnego po zbiorze, w ilości 50 kg na 1 ha ogólnego obszaru gruntów ornych w gospodarstwie;
- 2) ziemniaki do sadzenia, wysadki i nasiona roślin, używanych na poplony i międzyplony, oraz na użytki zielone (łąki, pastwiska i inne) — w stosunku do powierzchni upraw danej rośliny w gospodarstwie przy uwzględnieniu powszechnie przyjętych norm wysiewu i sadzenia, przy czym ziemniaki i wysadki w czasie do ukończenia sadzenia w gospodarstwie, nie dłużej jednak niż do 1 lipca roku następnego po zbiorze, a nasiona w czasie do ukończenia zasiewu w gospodarstwie, nie dłużej jednak niż do 1 września roku następnego po zbiorze;
- 3) nasiona drzew leśnych w ilości niezbędnej dla zachowania ciągłości produkcji leśnej (zalesień);
- 4) jedna krowa w każdym gospodarstwie wiejskim, a gdy jej brak — jedna jałowka w wieku powyżej 1 roku, a ponadto w gospodarstwach o obszarze od 5 — 10 ha użytków rolnych — jedna krowa, a w gospodarstwach o obszarze powyżej 10 ha użytków rolnych jedna krowa na każde rozpoczęte 10 ha użytków

rolnych; ilość krów podlegających zwolnieniu w gospodarstwach o obszarze powyżej 5 ha ulega zmniejszeniu o ilość jałówek wysokocielnych; posiadacz gospodarstwa wiejskiego może zrzec się zwolnienia krowy, podlegającej zwolnieniu na podstawie § 27 ust. (1) pkt 5), zatrzymując na jej miejsce inną krowę; ponadto służy mu prawo wyboru sztuk, które mają pozostać w gospodarstwie.

§ 30. (1) Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) są zwolnione:

- 1) zapasy zboża chlebowego oraz ziemniaków niezbędne do wyżywienia posiadacza, jego domowników i statych robotników; zapasy tych produktów pozostawia się na okres od dnia świadczenia do nowych zbiorów;
- 2) zapasy paszy: owsa, paszy treściwej, siana, słomy (na paszę i ściólkę) oraz ziemniaków, marchwi pastewnej i buraków pastewnych — niezbędne do wyżywienia koni od dnia świadczenia do nowych zbiorów;
- 3) zapasy paszy: owsa, paszy treściwej, siana, słomy (na paszę i ściólkę), oraz ziemniaków, marchwi pastewnej i buraków pastewnych, niezbędne dla wyżywienia bydła rogatego, trzody chlewnej, owiec i kóz od dnia świadczenia do 20 maja, a najwyżej na okres 200 dni, liczonych od listopada do 20 maja.

(2) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych oznacza już w czasie pokoju stosownie do potrzeb ilości (normy) produktów wymienionych w ust. (1) i podaje je do wiadomości wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

(3) W czasie wojny i mobilizacji Minister Rolnictwa i Reform Rolnych zarządza ogłoszenie tych wykazów w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

§ 31. Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie obowiązku odstąpienia na rzecz Państwa prawa własności są zwolnione:

- 1) silniki, maszyny i narzędzia do uprawy i pielęgnowania roli, żniwne, do mlócenia, czyszczenia i siewu roślin uprawnych oraz narzędzia sadownicze;
- 2) maszyny, narzędzia i sprzęty do wykonywania uprawy, pielęgnacji, ochrony i eksploatacji lasu;
- 3) maszyny i narzędzia służące do przygotowywania pasz (parniki, sieczkarnie, młynki do makuchów, śrutowniki, prasy do siana itp.).

§ 32. Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych w zakresie podanym w art. 1 pkt 3) są zwolnione w instytucjach ubezpieczeń społecznych przyrządy, narzędzia i przybory

lekarskie, dentystyczne oraz elektromedyczne, leki, środki lecznicze i opatrunkowe oraz inne ruchomości mające związek z leczeniem i ratownictwem w zakresie niezbędnym do prawidłowego wykonywania zadań tych instytucyj.

§ 33. (1) Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych prowadzi już w czasie pokoju wykazy rodzajów i ilości przedmiotów wymienionych w § 32, które są zwolnione od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych, przy czym wykazy te podaje do wiadomości wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

(2) W czasie wojny i mobilizacji Minister Opieki Społecznej zarządza ogłoszenie tych wykazów w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

§ 34. (1) Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych powinny być zwalniane przedmioty służące do osobistego wykonywania zawodu osoby obowiązanej do świadczenia lub najbliższych członków jej rodziny.

(2) W miarę możliwości należy zwalniać od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych również przedmioty konieczne do zaspokojenia niezbędnych codziennych potrzeb osobistych osoby obowiązanej do świadczenia lub najbliższych członków jej rodziny a w szczególności krowy służby folwarcznej i komorników po jednej na rodzinę.

(3) O zwolnieniu decydują na prośbę interesowanego w drodze swobodnego uznania władze, upoważnione do wydawania nakazów świadczenia.

Rozdział III.

Zakres powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych pod względem podmiotowym.

Do art. 9.

§ 35. Obowiązek ustanowienia pełnomocnika (zastępcy) powstaje dla posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego z chwilą, gdy władza właściwa do zarządzania przysposobienia do świadczeń rzeczowych danego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego zażąda ustanowienia pełnomocnika (zastępcy). Do chwili otrzymania takiego żądania posiadacz w zakresie obowiązków i praw wynikających z ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych występuje osobiście lub przez osobę upoważnioną, działającą na mocy ogólnych przepisów prawa.

§ 36. (1) Żądanie władzy o ustanowienie pełnomocnika (zastępcy) następuje w drodze pisemnej.

(2) Żądanie to powinno zawierać dane następujące:

- 1) imię i nazwisko (firmę) posiadacza oraz dokładny jego adres (siedzibę firmy);
- 2) powołanie przepisów prawnych stanowiących podstawę żądania;

3) wezwanie o ustanowienie pełnomocnikiem (zastępcą) osoby odpowiadającej warunkom art. 11 ust. (1) tudzież przepisom rozporządzenia niniejszego;

4) oznaczenie terminu, w którym pełnomocnik (zastępcą) powinien być wyznaczony;

5) pouczenie o możliwości ustanowienia pełnomocnika komisarycznego w przypadku nieustanowienia pełnomocnika (art. 14 ust. (1));

6) pouczenie o odpowiedzialności karnej w przypadku nieustanowienia pełnomocnika (zastępcy) (art. 89 pkt 1)).

§ 37. Jeżeli przedsiębiorstwo obejmuje kilka zakładów pracy, stanowiących odrębne jednostki administracyjne, do których przysposobienia są właściwe dwie lub więcej władz — każda z tych władz może żądać ustanowienia pełnomocnika (zastępcy) w tym odrębnym zakładzie pracy, który w zakresie przysposobienia podlega jej właściwości.

Do art. 11.

§ 38. (1) W przedsiębiorstwach uznanych przez Ministra Spraw Wojskowych za szczególnie ważne dla obrony Państwa, pełnomocnik (zastępcą) oprócz warunków przewidzianych w art. 11 powinien posiadać:

- 1) wykształcenie techniczne odpowiednie dla danej gałęzi produkcji;
- 2) stopień oficera W. P. (rezerwy, pospolitego ruszenia, pomocniczej służby wojskowej lub stanu spoczynku).

(2) Minister Spraw Wojskowych może w wyjątkowych przypadkach zwalniać od warunku przewidzianego w ust. (1) pkt 2).

Do art. 12.

§ 39. (1) Posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego zawiadamia pisemnie władzę o ustanowieniu pełnomocnika w terminie oznaczonym przez władzę i równocześnie załącza deklarację podpisaną przez ustanowionego pełnomocnika.

(2) Deklaracja powinna zawierać:

- 1) oświadczenie gotowości przyjęcia obowiązków pełnomocnika (zastępcy);
- 2) oświadczenie pełnomocnika (zastępcy), że znane mu są przepisy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych oraz chroniące bezpieczeństwo tajemnic Państwa.

Do art. 13.

§ 40. O zatwierdzeniu pełnomocnika (zastępcy), odmowie zatwierdzenia lub cofnięciu udzielonego zatwierdzenia, władza zawiadamia pisemnie posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego oraz pełnomocnika (zastępcę).

Do art. 11.

§ 41. (1) Pełnomocnik komisaryczny może pełnić swe czynności z dniem doręczenia posiadaczowi przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego zawiadomienia o ustanowieniu pełnomocnika komisarycznego.

(2) Zawiadomienie powinno zawierać:

- 1) imię i nazwisko (firmę) posiadacza oraz dokładny jego adres (siedzibę firmy);
- 2) podstawę prawną ustanowienia pełnomocnika komisarycznego;
- 3) imię i nazwisko, wiek i imiona rodziców pełnomocnika komisarycznego;
- 4) oznaczenie czasu, na jaki pełnomocnik komisaryczny został ustanowiony;
- 5) wysokość wynagrodzenia pełnomocnika komisarycznego proponowanego przez władzę.

Do art. 16.

§ 42. (1) Posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego zawiadamiając władzę o wypowiedzeniu pracy lub zwolnieniu z pracy pracownika, który pełnił czynności pełnomocnika (zastępcy), podaje równocześnie do wiadomości władzy osobę nowego pełnomocnika (zastępcy), bez wyczekiwania w tym przedmiocie na żądanie władzy.

(2) Niezawiadomienie władzy o rozwiązaniu umowy pracy z pracownikiem pełniącym obowiązki pełnomocnika (zastępcy) lub nieustanowienie pełnomocnika (zastępcy) równocześnie z zawiadomieniem władzy o zwolnieniu poprzedniego jest równoznaczne z niewykonaniem żądania ustanowienia pełnomocnika (zastępcy).

§ 43. Pełnomocnik (zastępca) wykonywa wszelkie czynności, dotyczące powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, w którym został ustanowiony. Wykonywanie tych czynności może ograniczać posiadacza w wykonywaniu czynności zarządu przedsiębiorstwem lub gospodarstwem wiejskim tylko w takim stopniu jaki jest konieczny do wykonania przez pełnomocnika (zastępcę) jego zadań.

§ 44. Posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego obowiązany jest dostarczać pełnomocnikowi (zastępcy) wszelkich posiadanych środków, materiałów i danych jakie okażą się konieczne do wykonywania przez pełnomocnika (zastępcę) powierzonych mu zadań.

§ 45. (1) Pełnomocnik (zastępca) podaje do wiadomości posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego otrzymane od właściwej władzy polecenia (nakazy, zarządzenia) i wykonuje je w sposób jak najmniej uciążliwy dla posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodar-

stwa wiejskiego uwzględniając w miarę możliwości jego uzasadnione żądania.

(2) W przypadkach nagłej potrzeby lub konieczności zachowania tajemnicy wojskowej pełnomocnik (zastępca) wykonuje polecenie (nakazy, zarządzenia) władzy bez porozumiewania się z posiadaczem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

§ 46. (1) Pełnomocnik (zastępca) będący współwłaścicielem albo zarządcą przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, albo należący do jego pracowników, wykonywując wydane na podstawie ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych polecenia władzy w zakresie obowiązków pełnomocnika (zastępcy), nie jest związany obowiązkami, wynikającymi z ustaw, zwyczajów lub umowy zawartej przez niego z posiadaczem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, jeżeli ustawy, zwyczaj lub umowa stanowiłyby przeszkodę w wykonaniu polecenia.

(2) W szczególności o ile chodzi o dostarczanie danych żądanych przez władzę, nie obowiązuje pełnomocnika (zastępcę) posłuszeństwo wobec pracodawcy, ani też obowiązek zachowania tajemnic technicznych i handlowych i wiadomości zawodowych.

§ 47. Pełnomocnik (zastępca) odpowiada za straty spowodowane jego czynnościami jeżeli posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego udowodni, że działanie pełnomocnika (zastępcy) przekroczyło granice uprawnień wynikających z ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych lub granice polecenia udzielonego przez władzę.

DZIAŁ II.

Obowiązek udzielania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych.

Do art. 17.

§ 43. Żądanie danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych ma być kierowane do posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, a jeżeli w przedsiębiorstwie lub gospodarstwie wiejskim ustanowiono pełnomocnika — do pełnomocnika.

§ 49. Wszelkie informacje ustne i pisemne powinny być udzielane lub opracowane w języku polskim.

Do art. 19.

§ 50. Władzą wojskową właściwą do współdziałania z powiatową władzą administracji ogólnej w sprawach wymienionych w art. 19 pkt 2) jest dowódca okręgu korpusu (dowódca floty) właściwy ze względu na siedzibę powiatowej władzy administracji ogólnej.

Do art. 20.

§ 51. (1) Za przedsiębiorstwa przemysłowe uważa się:

- 1) wszelkie warsztaty pracy wytwarzające lub przetwarzające surowce i półfabrykаты (fabryki, stocznie, huty itp.) oraz zakłady doprowadzające różne materiały do stanu pierwotnej użyteczności (zakłady regeneracji kauczuku, pralnie, zakłady odkażania itp.) w granicach objętych ustawodawstwem przemysłowym;
- 2) zakłady wytwarzające, przetwarzające, przesyłające lub rozdzielające energię w jej wszelkich postaciach (elektryczną, ciepłą, mechaniczną itp.);
- 3) zakłady wodociągowe i kanalizacyjne;
- 4) zakłady przetwarzania, magazynowania i przewożenia ropy;
- 5) zakłady przetwarzania gazu;
- 6) nasycalnie drewna.

(2) Do przedsiębiorstw przemysłowych zalicza się również dobrowolne i przymusowe organizacje przemysłowe o charakterze administracyjno-gospodarczym (koncerny, syndykаты, kartele, związki i zrzeszenia przemysłowe, komitety przemysłowe, przemysłowe organizacje spółdzielcze itp.).

§ 52. Do przedsiębiorstw przemysłowych zalicza się również zakłady rzemieślnicze, które wyrabiają lub mogą wyrabiać przedmioty gotowe lub półfabrykаты na potrzeby zaopatrzenia wojska.

§ 53. Za przedsiębiorstwa górnicze uważa się wszelkie zakłady (kopalnie wraz z zakładami pomocniczymi) wydobywające lub przetwarzające surowce w granicach objętych ustawodawstwem górniczym łącznie z ustawodawstwem naftowym.

§ 54. (1) Za przedsiębiorstwa handlowe uważa się wszelkie przedsiębiorstwa świadczące usługi w wymianie dóbr ekonomicznych, a w szczególności przedsiębiorstwa trudniące się pośrednictwem między wytwórcami, między wytwórcą i spóżywcą (pośrednio lub bezpośrednio) lub pośrednictwem między różnymi stadiami wytwórczości.

(2) Do przedsiębiorstw handlowych zalicza się również:

- 1) towarzystwa żeglugi morskiej i rzecznej oraz zakłady armatorów;
- 2) agencje morskie, maklerskie, towarzystwa ubezpieczeń żeglugowych, sklady portowe i wolnocłowe przedsiębiorstwa trudniące się wyladunkiem i załadunkiem statków;
- 3) przedsiębiorstwa uprawiające rybołówstwo;
- 4) banki państwowe i przedsiębiorstwa bankowe, komunalne kasy oszczędno-

ści, gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, spółdzielnie kredytowe oraz wszelkie inne instytucje kredytowe i oszczędnościowe.

(3) Do przedsiębiorstw handlowych zalicza się również dobrowolne i przymusowe grupy i organizacje handlowe o charakterze administracyjno-gospodarczym (koncerny, syndykаты, kartele, związki, zrzeszenia, organizacje spółdzielcze itp.).

§ 55. (1) Za przedsiębiorstwa składowe uważa się wszelkie zakłady, które zajmują się przyjmowaniem na skład rzeczy ruchomych, a to na rachunek własny lub osób trzecich.

(2) W szczególności do przedsiębiorstw składowych zalicza się domy składowe i sklady konsygnacyjne oraz przedsiębiorstwa komisowe i spedycyjne.

(3) Do przedsiębiorstw składowych zalicza się również dobrowolne i przymusowe grupy i organizacje tych przedsiębiorstw o charakterze administracyjno-gospodarczym (koncerny, syndykаты, kartele, związki, zrzeszenia, organizacje spółdzielcze itp.).

§ 56. Za gospodarstwa wiejskie uważa się gospodarstwa rolne, leśne, ogrodowe, łukowe, pastwiskowe, nasienne, hodowlane, pszczelarckie, łowieckie, rybne oraz rybołówstwa i rolne tereny niezagospodarowane.

Do art. 21.

§ 57. Władzą właściwą do ustanowienia delegata jest minister, do którego według ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych należy przysposobienie do świadczeń rzeczowych danego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

§ 58. (1) Minister wyznacza delegata zasadniczo spośród podległych mu pracowników; może jednak wyznaczyć na delegata również inną osobę.

(2) Minister ustanawia delegata w drodze pisemnej.

(3) Pismo ustanawiające delegata powinno zawierać:

- 1) powołanie podstawy prawnej do ustanowienia delegata,
- 2) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania delegata,
- 3) określenie przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego albo obszaru (województwa, powiatu) bądź też gałęzi wytwórczości objętych delegacją,
- 4) oznaczenie czasu, na jaki delegat jest ustanowiony,
- 5) dokładne określenie zakresu działania delegata.

(4) Pismo ustanawiające delegata jest zarazem jego imienną legitymacją, upoważniająca do wykonywania obowiązków delegata.

§ 59. Do obowiązków delegata należy, w zależności od zakresu jego działania (§ 58 ust. (3) pkt 5)) zbieranie danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych, przegląd przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego bądź też kontrolowanie stanu przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

§ 60. Delegaci składają ministrowi, przez którego zostali ustanowieni sprawozdania oraz stawiają wnioski mające na celu usprawnienie wykonywania przez posiadaczy przedsiębiorstw lub gospodarstw wiejskich obowiązków, wynikających z ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych.

§ 61. Delegat obowiązany jest do zachowania w tajemnicy wiadomości powziętych przy wykonywaniu swych czynności, a dotyczących przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego oraz przedmiotów świadczeń rzeczowych.

§ 62. (1) Delegatowi służy prawo do zwrotu ze Skarbu Państwa kosztów podróży i diet w wysokości określonej przez ministra, który go ustanowił. Poza zwrotem kosztów podróży i diet delegat nie otrzymuje innych świadczeń.

(2) Delegat będący funkcjonariuszem państwowym lub żołnierzem otrzymuje zwrot kosztów podróży i diety według obowiązujących przepisów o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym.

§ 63. Szczegółowe przepisy o sposobie wykonywania zadań delegatów określają instrukcje i wytyczne ministrów, przez których delegaci zostali ustanowieni.

Do art. 22.

§ 64. (1) Delegaci powinni okazywać posiadaczom przedsiębiorstw i gospodarstw wiejskich albo pełnomocnikom imienne legitymacje (§ 58 ust. (4)) i dowody osobiste przed przystąpieniem do swych czynności.

(2) Imienna legitymacja jest dowodem otrzymania przez delegata polecenia władzy co do wykonania obowiązków objętych legitymacją.

§ 65. (1) Delegaci mają prawo wstępu w każdym czasie do wszystkich pomieszczeń i urządzeń przedsiębiorstw lub gospodarstw wiejskich objętych delegacją.

(2) Delegaci mogą wykonywać swe czynności w czasie nieobecności posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego albo też pełnomocnika. W przypadku uznania obecności posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego albo pełnomocnika za konieczną — mogą żądać obecności tych osób.

Do art. 23 i 24.

§ 66. Na żądanie delegata posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego albo pełnomocnik powinien okazywać dowody potwierdzające treść udzielanych informacji.

Do art. 25.

§ 67. Władzą właściwą do zarządzenia rejestracji są ministrowie oznaczeni w art. 19 pkt 1).

§ 68. (1) Zarządzenie rejestracji przedmiotów świadczeń rzeczowych podaje się do wiadomości w drodze publicznych obwieszczeń lub wezwań (ankiet) skierowanych do poszczególnych posiadaczy obowiązanych do świadczeń.

(2) W obwieszczeniu lub wezwaniu należy wskazać jakie przedmioty świadczeń rzeczowych i w jakiej ilości podlegają rejestracji, władzę, w której należy dokonywać zgłoszenia — termin, do którego zgłoszenia powinny być dokonane, oraz sankcję karną w przypadku niepełnienia obowiązku.

§ 69. Minister właściwy do zarządzenia rejestracji może w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i innymi właściwymi ministrami, rozciągnąć obowiązek współdziałania w rejestracji przedmiotów świadczeń rzeczowych, na organa władz rządowych i samorządowych oraz związki samorządu gospodarczego, a także przymusowe i dobrowolne związki i organizacje gospodarcze, gromadzące i opracowujące dane statystyczne.

§ 70. (1) Władza właściwa do przyjmowania zgłoszeń może wzywać posiadaczy przedmiotów, objętych rejestracją do złożenia zgłoszeń osobiście w urzędzie lub pisemnie.

(2) W szczególności władza ta może zarządzić, że zgłoszenie przedmiotów ma nastąpić pisemnie wedle przepisanej wzoru na formularzach (blankietach) dostarczonych bezpłatnie osobom obowiązany do dokonania zgłoszenia.

§ 71. Władza właściwa do przyjmowania zgłoszeń może zarządzić uzupełnienie zgłoszenia złożonego przez posiadacza.

§ 72. (1) Władza właściwa do przyjmowania zgłoszeń może dokonać oględzin przedmiotów objętych rejestracją w miejscu, gdzie one się znajdują.

(2) Przed dokonaniem oględzin przedsiębiorstw, znajdujących się w obrębie stacji kolejowych, lotnisk, portów państwowych lub zabudowań wojskowych należy zawiadomić o tym właściwą władzę kolejową, portową lub wojskową.

(3) Oględziny przeprowadza się w obecności posiadacza lub osoby go zastępującej albo pełnomocnika (jego zastępcy), a w razie nie-

obecności tych osób — w obecności przybranego świadka.

§ 73. (1) W razie niezłożenia zgłoszenia o przedmiotach świadczeń rzeczowych w przepisany termin, władza właściwa do przyjmowania zgłoszeń ustala z urzędu dane dotyczące przedmiotów świadczeń rzeczowych, które należało zgłosić, a ponadto zawiadamia właściwą powiatową władzę administracji ogólnej o wykroczeniu.

(2) Ustalenia z urzędu przeprowadzi władza również w przypadkach zachodzących wątpliwości co do prawdziwości złożonego zgłoszenia.

DZIAŁ III.

Obowiązek przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Do art. 27.

§ 74. (1) Obowiązek przysposobienia do świadczeń rzeczowych powstaje dla posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego z chwilą gdy tego zażąda władza właściwa do zarządzania przysposobienia do świadczeń rzeczowych danego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(2) Żądanie władzy przysposobienia do świadczeń rzeczowych następuje w formie nakazu lub zarządzenia.

(3) Przepisów ust. (1) i (2) nie stosuje się, jeżeli z posiadaczem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego zawarto umowę o przysposobienie do świadczeń rzeczowych.

§ 75. (1) Nakaz przysposobienia do świadczeń rzeczowych powinien zawierać dane następujące:

- 1) imię i nazwisko (firmę) posiadacza, oraz jego adres (siedzibę firmy);
- 2) podstawę prawną żądania przysposobienia;
- 3) dokładne określenie na czym ma polegać przysposobienie przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego (zakres przysposobienia);
- 4) termin rozpoczęcia i ukończenia prac związanych z przysposobieniem.

(2) Zarządzenie przysposobienia do świadczeń rzeczowych powinno zawierać dokładne oznaczenie grupy przedsiębiorstw lub gospodarstw wiejskich, do których odnosi się żądanie władzy w sprawie przysposobienia, tudzież dane wymienione w ust. (1) pkt 2), 3) i 4).

(3) W nakazie lub zarządzeniu należy ponadto umieścić pouczenie o odpowiedzialności karnej za niedopełnienie obowiązku przysposobienia (art. 52 ust. (1) pkt 1)) oraz zagrożenie wy-

konaniem przysposobienia w trybie administracyjnym na koszt właściciela (art. 42) w razie niewykonania obowiązku zgodnie z nakazem lub zarządzeniem.

§ 76. Nakaz lub zarządzenie przysposobienia do świadczeń rzeczowych doręcza się posiadaczowi przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, a jeżeli w przedsiębiorstwie lub gospodarstwie wiejskim ustanowiono pełnomocnika — pełnomocnikowi.

Rozdział II.

Przysposobienie do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych.

Do art. 29.

§ 77. Do przemysłu drzewnego przerabiającego surowce w rozumieniu art. 29 ust. (1) pkt 1) zalicza się tartaki oraz urządzone przy tartakach: heblarnie, skrzynkarnie, posadzkarnie, fabryki wełny drzewnej itp.

§ 78. Przysposobienie do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw przemysłowych przerabiających surowce pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz przemysłu spożywczego (art. 29 ust. (1) pkt 2)) należy do ministrów w następującym zakresie:

- 1) do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych — przysposobienie: młynów, kaszarni, piekarni, fabryk syropów, makaronów, krochmalu, suszarni warzyw, owoców i cykori; fabryk przetworów owocowych i warzywnych; zakładów przemysłu mięsnego i tłuszczów zwierzęcych i rybnych (z wyjątkiem ryb morskich), jak: rzeźnie, wędliniarnie, wytwórnie bulionów i ekstraktów, bekoniarne i fabryki konserw mięsnych i rybnych, wędzarnie ryb; zakładów przemysłu nabiałowego (zlewnie mleka, mleczarnie, śmietaneczarnie, maślarnie, serowarnie, bryndzarnie, wytwórnie kaszyny); gorzelni, cukrowni, wytwórni margaryny, fabryk napojów winnych, miodów, siodu, browarów i wytwórni drożdży, octu fermentacyjnego, kawy zbożowej, mączki kostnej i krwi zwierzęcej oraz zastępczych środków spożywczych dla ludzi i zwierząt; magazynów, składów i silosów na przechowywanie środków żywnościowych i paszy oraz napojów żywnościowych, zakładów do solenia i suszenia skór surowych;
- 2) do Ministra Skarbu — przysposobienie: wytwórni i zakładów Monopolu Spirytusowego, Solnego, Tytoniowego i Zapalczanego, prywatnych rafinerii i odwadniań spirytusu tudzież zbiorników i składów na wyroby wyrabiane

przez te monopole, wytwórnie i zakłady;

- 3) do Ministra Przemysłu i Handlu — przysposobienie: pozostałego przemysłu przerabiającego surowce pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz przetwarzającego na surowcu zagranicznym (koszyczarnie ryżu), ponadto przysposobienie przemysłu pomocniczego wyrabiającego różnego rodzaju opakowanie, jak: beczki, bańki i puszki blaszane, worki, papier, opakowanie szklane i inne.

§ 79. Za przedsiębiorstwa samorządowe w rozumieniu art. 29 ust. (2) uważa się przedsiębiorstwa prowadzone przez związki samorządu terytorialnego i związki międzykomunalne we własnym zarządzie i na własny rachunek.

Do art. 30.

§ 80. Przez dostosowanie budowy lub przeróbkę obiektu przedsiębiorstwa do potrzeb działalności odpowiadającej potrzebom obrony Państwa, albo warunkom wojennym (art. 30 pkt 1)) należy rozumieć rozbudowę lub przebudowę zakładów przedsiębiorstwa w sposób, w zakresie i w terminie wskazanym przez władze.

§ 81. Przez utrzymywanie w należyłym stanie materiałów ruchu, surowców, półfabrykatów i innych materiałów (art. 30 pkt 2)) należy rozumieć konserwację, odnawianie, ulepszenie techniczne, zabezpieczenie przed klęskami żywiołowymi, złośliwymi uszkodzeniami i kradzieżą oraz zabezpieczenie należytego stanu środków łączności i komunikacji pod względem jakościowym i ilościowym.

§ 82. (1) Przedmioty, które posiadacz powinien utrzymywać na składzie w miejscu określonym przez władzę (art. 30 pkt 2)) nie mogą być pozbyte, zużyte lub przesunięte w inny sposób lub w inne miejsce bez zgody władzy, która nakaz lub zarządzenie wydała.

(2) Jeżeli są to przedmioty tego samego rodzaju (zamiennie), przepis ust. (1) dotyczy ilości i jakości przedmiotów, nie zaś przedmiotów oznaczonych indywidualnie.

Do art. 31.

§ 83. (1) Dostosowanie kwalifikacyj fachowych do potrzeb wytwórczości wojennej (art. 31 pkt 3)) następuje przez szkolenie kadry inżynierskiej i zespołów produkcyjnych.

(2) Właściwy minister określa liczbę personelu, którego kwalifikacje mają być dostosowane do potrzeb wytwórczości wojennej na podstawie postulatów zgłoszonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 84. Dostosowanie kwalifikacyj może się odbywać albo:

- 1) w przedsiębiorstwie przy zainstalowaniu urządzeń umożliwiających naukę teoretyczną lub praktyczną, lub

- 2) poza zakładem — w szkołach i na kursach zawodowych.

§ 85. Dostosowanie kwalifikacyj fachowych do potrzeb wytwórczości wojennej zarządca właściwy w drodze nakazu lub zarządzenia określa:

- 1) liczbę pracowników, których kwalifikacje mają być dostosowane do potrzeb wytwórczości wojennej,
- 2) kierunek, zakres i terminy tego dostosowania.

Do art. 32.

§ 86. (1) Przystosowanie przedsiębiorstw do świadczeń rzeczowych może polegać również na zmianach dotyczących zasad organizacji technicznej, metod fabrykacji, magazynowania, konserwacji, normalizacji i wszelkich innych spraw związanych z produkcją danego przedsiębiorstwa.

(2) Przystosowanie przedsiębiorstw do świadczeń rzeczowych może obejmować również obowiązek wykonania zamówień próbnych na koszt Skarbu Państwa.

§ 87. Nakazy i zarządzenia wynikające z art. 32 mogą być wydawane posiadaczom przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych przez właściwe władze już w czasie pokoju z zaznaczeniem, że mają one prawną skuteczność z chwili powstania warunków wymienionych w art. 46.

Rozdział III.

Przystosowanie do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw handlowych i składowych.

Do art. 33 i 34.

§ 88. Przystosowanie do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw trudniących się handlem lub składem przedmiotów powszedniego użytku (art. 33 ust. (1) pkt 1)) należy do ministrów w następującym zakresie:

- 1) do Ministra Skarbu przystosowanie przedsiębiorstw trudniących się handlem lub składem tytoniu, soli i zapalek;
- 2) do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych przystosowanie przedsiębiorstw trudniących się handlem lub składem wszelkich innych artykułów powszedniego użytku.

§ 89. (1) Wysokość zapasu wojennego określa właściwa władza w ramach zdolności finansowych przedsiębiorstwa handlowego lub składowego.

(2) Zapas wojenny pozostaje do dyspozycji tej władzy, która zarządziła jego utworzenie.

(3) Ta władza w porozumieniu z posiadaczem przedsiębiorstwa handlowego lub składowego określa sposób odnawiania i odświeżania zapasów.

§ 90. W sprawach przysposobienia do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw handlowych i składowych stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia niniejszego dotyczące przysposobienia do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych.

Rozdział IV.

Przysposobienie do świadczeń rzeczowych gospodarstw wiejskich.

Do art. 35.

§ 91. Przez utrzymywanie w należyтым stanie maszyn, narzędzi i innych środków wytwórczych tudzież pomieszczeń na te ruchomości (art. 35 pkt 1)) należy rozumieć konserwację i odnowienie, ulepszenie techniczne, zabezpieczenie przed klęskami żywiołowymi, złośliwymi uszkodzeniami i kradzieżą oraz zabezpieczenie należytego stanu środków łączności i komunikacji pod względem jakościowym i ilościowym.

§ 92. (1) Przedmioty, które posiadacz powinien utrzymywać na składzie w miejscu określonym przez władzę (art. 35 pkt 1)) nie mogą być pozbyte, zużyte lub przesunięte w inny sposób lub w inne miejsce bez zgody władzy, która nakaz lub zarządzenie wydała.

(2) Jeżeli są to przedmioty tego samego rodzaju (ziemne), przepis ust. (1) dotyczy ilości i jakości przedmiotów nie zaś przedmiotów oznaczonych indywidualnie.

§ 93. Przysposobienie w czasie pokoju gospodarstw wiejskich pod względem terenowym do potrzeb obrony Państwa polega na wykonaniu nakazu lub zarządzenia władzy właściwej, który może dotyczyć:

- 1) utrzymania wskazanych przez władzę obszarów pod określoną uprawą, bez możliwości przejścia na inny rodzaj gospodarowania, w stanie zapewniającym osiągnięcie zamierzonego celu (wyrównanie terenu, wyzbiertanie kamieni, usunięcie drzew, krzewów itp.);
- 2) wykonania i utrzymania wskazanych przez władzę urządzeń melioracyjnych;
- 3) dostarczenia podjętych urządzeń melioracyjnych do wymogu władzy;
- 4) zaniechania wykonania podjętych urządzeń melioracyjnych i usunięcia już wykonanych;
- 5) przeprowadzenia konserwacji urządzeń melioracyjnych w zakresie wskazanym przez władzę lub zaniechania konserwacji;
- 6) budowy urządzeń spiętrzających wodę oraz urządzeń umożliwiających zalanie terenu;
- 7) przeniesienia w terminie wskazanym przez władzę zabudowania na miejsce przez władzę wskazane;

- 8) stosowania przy zabudowywaniu działek materiałów i sposobów zagospodarowania wskazanych przez władzę;
- 9) dokonania zalesienia gruntów nieleśnych, wycięcia drzewostanów, wykarczowania pni lub zmiany uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania;
- 10) stosowania w lasach uznanych za ochronne szczególnego sposobu zagospodarowania wskazanego przez władzę;
- 11) stałego utrzymywania drzewostanów przy mających znaczenie dla obrony Państwa obiektach i liniach komunikacyjnych;
- 12) prowadzenia specjalnego rodzaju drzew i krzewów, wskazanych przez władzę, w drzewostanach niedostatecznie zwartych, jak również na granicach lasu.

§ 94. Nakazując przysposobienie gospodarstwa wiejskiego pod względem terenowym władza może określić kolejność, w jakiej poszczególne prace należy wykonać oraz termin ich wykonania.

Do art. 38.

§ 95. Nakazy i zarządzenia wymienione w art. 38 mogą być wydawane posiadaczom gospodarstw wiejskich już w czasie pokoju z zaznaczeniem, że mają one prawną skuteczność z chwilą powstania warunków określonych w art. 38 ust. (1).

§ 96. (1) Samopomoc rolna obejmuje obowiązki okazywania wzajemnej pomocy przez:

- 1) wzajemne świadczenia w formie robocizny oraz użyczenia sprzężaju, środków transportu, uprzęży, narzędzi i maszyn rolniczych;
- 2) wspólne dokonywanie w poszczególnych gospodarstwach wiejskich upraw, siewu, pielęgnacji, zbiorów, omłotów oraz zabezpieczenia i przewozu plonów i produktów.

(2) Obowiązek samopomocy rolnej można rozszerzyć na materiał siewny i pasze.

§ 97. Samopomoc rolna opiera się na zasadzie wzajemnej wymiany świadczeń w naturze lub odpłatności w gotówce, z wyjątkiem samopomocy okazywanej wspólnie (§ 96 ust. (1) pkt 2)) posiadaczom gospodarstw wiejskich, którzy ze względu na specjalnie trudne warunki bytowania nie mogą dopełnić świadczeń wzajemnych.

§ 98. (1) Wprowadzenie samopomocy rolnej na obszarze całego województwa lub jego części zarządza wojewódzka władza administracji ogólnej.

(2) Rozszerzenie obowiązku samopomocy na materiały siewne i pasze w myśl § 96 ust. (2) zarządza powiatowa władza administracji ogólnej.

nej na podstawie uchwały wydziału powiatowego.

§ 99. (i) Samopomocą rolną na obszarze gromady kieruje przodownik wiejski. Przodownika wiejskiego oraz w miarę potrzeby jednego do trzech jego pomocników powołuje powiatowa władza administracji ogólnej po wysłuchaniu opinii społecznej reprezentacji rolnictwa. Powiatowa władza administracji ogólnej może w każdym czasie odwołać przodownika wiejskiego i jego zastępców.

(2) Do obowiązków przodownika wiejskiego w zakresie samopomocy rolnej należy:

- 1) zorganizowanie i kierowanie samopomocą rolną w obrębie gromady na podstawie wytycznych ustalanych przez powiatową władzę administracji ogólnej w porozumieniu ze społeczną reprezentacją rolnictwa;
- 2) doraźne rozstrzygnięcie sporów wynikłych przy wykonywaniu samopomocy rolnej.

§ 100. (1) Bezpośredni nadzór nad działalnością przodownika wiejskiego sprawuje prełożony gminy, a nadzór zwierzchni powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) Kontrolę prac przodownika wiejskiego ze stanowiska fachowego sprawuje izba rolnicza.

(3) Organa ustrojowe gromady i gminy obowiązane są do okazywania przodownikowi wiejskiemu wszelkiej pomocy w zakresie wykonywanych przez niego czynności.

§ 101. Jeżeli zajdzie konieczność okazania pomocy na rzecz innej gromady w granicach tej samej gminy, rozmiar i formę wzajemnych świadczeń (§ 96) ustala zarząd gminy na wniosek przodowników wiejskich interesowanych gromad.

Rozdział V.

Przepisy wspólne dla przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

Do art. 40.

§ 102. Przed nałożeniem obowiązku przysposobienia do świadczeń rzeczowych należy w miarę potrzeby i możliwości wysłuchać opinii interesowanego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego oraz zbadać czy i w jakiej mierze zamierzone przysposobienie wykraczać będzie poza własny gospodarczy interes przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, albo powodować dla nich rzeczywiste szkody.

Do art. 41.

§ 103. (1) Orzeczenie, czy i w jakiej wysokości Skarb Państwa jest odpowiedzialny z tytułu nakazanego przysposobienia do świadczeń rzeczowych, wydaje minister, który nakazał przysposobienie do świadczeń rzeczowych.

(2) Jeżeli zarządzenie lub nakaz przysposobienia do świadczeń rzeczowych wydała władza upoważniona do tego według art. 29 ust. (4) lub art. 33 ust. (4) — w tym przypadku ta władza wydaje orzeczenie o odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu nakazanego przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

(3) Orzeczenie, czy i w jakiej wysokości Skarb Państwa jest odpowiedzialny z tytułu nakazanego przysposobienia gospodarstwa wiejskiego do świadczeń rzeczowych, wydaje:

- 1) powiatowa władza administracji ogólnej, jeżeli wysokość odszkodowania żadanego przez posiadacza nie przekracza 1000 zł;
- 2) wojewódzka władza administracji ogólnej, jeżeli wysokość odszkodowania żadanego przez posiadacza nie przekracza 25.000 zł;
- 3) w pozostałych przypadkach Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Skarbu.

§ 104. (1) O potrzebie zasięgnięcia opinii rzeczoznawców przed wydaniem orzeczenia o odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu przysposobienia do świadczeń rzeczowych decyduje władza powołana do wydawania orzeczenia.

(2) Władza ta określa również ilość rzeczoznawców oraz kogo należy powołać w charakterze rzeczoznawcy.

(3) Rzeczoznawców powołuje się spośród osób wyznaczonych przez zrzeczenia gospodarze i instytucje samorządu gospodarczego, których zakres działania odpowiada rodzajowi przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, któremu nakazano przysposobienie.

Do art. 42.

§ 105. Zastępcze wykonanie przysposobienia do świadczeń rzeczowych w trybie administracyjnym, może nastąpić albo we własnym zakresie działania władzy, albo też przez zakontraktowane w tym celu przedsiębiorstwo prywatne.

§ 106. (1) Zarządzenie w sprawie zastępczego wykonania przysposobienia do świadczeń rzeczowych we własnym zakresie działania władzy, powinno wskazywać szczegółowo jakie prace mają być wykonane, na czyj koszt oraz zawierać wyznaczenie kierownika robót.

(2) Kierownik robót zakupuje samodzielnie potrzebne do wykonania robót materiały i urządzenia, najmuje pracowników i dokonuje wszelkich czynności niezbędnych dla wykonania zarządzenia.

(3) Jeżeli przedsiębiorstwo lub gospodarstwo wiejskie ma ponieść koszty czynności objętych zarządzeniem, może kierownik robót korzystać z wszelkich urządzeń i materiałów przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

§ 107. Władza, która nakazała przysposobienie, może powierzyć wykonanie prac objętych zarządzeniem również instytucji lub przedsiębiorstwu prywatnemu na podstawie osobno zawartej umowy, z przetargu lub z wolnej ręki. W tym przypadku nie wyznacza się w myśl § 106 kierownika robót — lecz właściwa władza wyznacza tylko kierownika nadzoru.

Do art. 45.

§ 108. (1) Doprowadzenie do poprzedniego stanu przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego przysposobionego do świadczeń rzeczowych odbywa się na żądanie posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego zgłoszone bezpośrednio władzy, która nakazała przysposobienie.

(2) W sprawie orzekania o odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu doprowadzenia przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego do poprzedniego stanu stosuje się odpowiednio § 103.

DZIAŁ IV.

Obowiązek świadczeń rzeczowych.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Do art. 43.

§ 109. (1) Zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych wydane w porozumieniu z interesowanymi ministrami dotyczące uznania pewnych rodzajów rzeczy lub praw za przedmioty świadczeń rzeczowych będą w czasie wojny i mobilizacji ogłaszane w Dzienniku Urzędowym R. P. „Monitor Polski”, a poza tym w Dzienniku Świadczeń Rzeczowych.

(2) Zarządzenia wymienione w ust. (1) dotyczące przedmioty świadczeń rzeczowych w czasie pokoju będą stosownie do decyzji Ministra Spraw Wojskowych albo podane do publicznej wiadomości, albo też tylko do wiadomości interesowanych przez doręczenie im wyciągu lub odpisu tego zarządzenia.

§ 110. (1) W zarządzeniu wydanym na podstawie art. 43 należy dokładnie określić:

- 1) rodzaj rzeczy i praw, które podlegać mają obowiązkowi świadczeń rzeczowych,
- 2) dzień, w którym ten obowiązek powstaje,
- 3) obzar, z którego przedmioty świadczeń rzeczowych mają być pobrane.

(2) W razie zarządzenia przez Ministra Spraw Wojskowych, że wymienione w ust. (1) przedmioty mają być zajęte na rzecz Państwa, należy w zarządzeniu wydanym na podstawie art. 43 określić również dzień, od którego wy-

mienione w zarządzeniu rzeczy i prawa uważa się za zajęte na rzecz Państwa.

§ 111. Zarządzenie o zajęciu na rzecz Państwa przedmiotów świadczeń rzeczowych pociąga z mocy samego prawa dla osób, w których posiadaniu znajdują się przedmioty zajęte, skutki wymienione w art. 48 ust. (3) i w rozporządzeniu niniejszym z dniem określonym w zarządzeniu (§ 110 ust. (2)).

§ 112. (1) Przedmioty zajęte na rzecz Państwa są wyłączone z obrotu i jako takie nie mogą być przedmiotem kupna, sprzedaży, zamiany, darowizny, zastawu oraz innych znanych prawu alienacyj; na zajętych przedmiotach nie można również ustanowić współwłasności ani też wnieść ich jako udziału do spółki.

(2) Czynności prawne wymienione w ust. (1) zawarte po zajęciu przedmiotu na rzecz Państwa są z mocy samego prawa nieważne.

§ 113. (1) Z dniem zajęcia przedmiotu na rzecz Państwa ulegają zawieszeniu wszelkie skierowane do tego przedmiotu kroki egzekucyjne.

(2) Zajęcie przedmiotu na rzecz Państwa nie wstrzymuje jednak sądowego postępowania zabezpieczającego oraz nie uniażli sądowego zabezpieczenia na przedmiocie zajętym.

§ 114. Przejście prawa własności przedmiotu zajętego na rzecz Państwa na drugą osobę może nastąpić:

- 1) z mocy wyroku sądowego przyznającego stronie prawo własności do rzeczy zajętej, jeżeli tytuł powstał przed zajęciem rzeczy;
- 2) w drodze spadkobrania ustawowego i testamentowego.

§ 115. Rzeczy zajęte na rzecz Państwa pozostają w posiadaniu dotychczasowego posiadacza do czasu ich pobrania jako świadczenia rzeczowego przez władzę lub wydania co do zajętych przedmiotów odmiennych zarządzeń.

§ 116. Posiadacz przedmiotu zajętego na rzecz Państwa nie ma prawa przerabiania ani przenoszenia na inne niż jego, tego przedmiotu, jeżeli Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu wydanym na podstawie art. 43 nie zarządzi inaczej.

§ 117. (1) Posiadacz obowiązany jest przedsięwziąć wszelkie niezbędne środki służące do utrzymania przedmiotu w dotychczasowym stanie oraz chronić go przed utratą (kradzieżą, zepsuciem, kradzieżą, zniszczeniem itp.).

(2) Za zniszczenie, utratę lub uszkodzenie przedmiotu zajętego na rzecz Państwa posia-

dacz ponosi odpowiedzialność, jeżeli zdarzenia te wynikły z winy posiadacza lub z winy osób, za które posiadacz ponosi odpowiedzialność.

Do art. 49.

§ 113. Wykaz artykułów wymienionych w art. 49 ustala załącznik do rozporządzenia niniejszego.

§ 112. Przez pomieszczenie dla ludzi i zwierząt (art. 49 ust. (1) pkt 3)) należy rozumieć budynki mieszkaniowe, gospodarcze i inne, których można użyć do umieszczenia w nich ludzi lub zwierząt, oraz wszelkie urządzenia stałe i przenośne stanowiące wyposażenie tych budynków.

Rozdział II.

Zakres obowiązku świadczeń rzeczowych.

Do art. 53.

§ 120. (1) Przez prowadzenie pewnego rodzaju wytwórczości przemysłowej lub wydobywcia górniczego (art. 53 ust. (1) pkt 1)) rozumie się czynności związane z ustaleniem wytwórczości lub wydobywcia tak w zakresie rodzajów, typów, jakości, oraz ilości produkowanych wytworów, jak również terminu i kolejności wykonywania stosownie do żądań właściwej władzy.

(2) Przez zakazanie dotychczasowej produkcji (art. 53 ust. (1) pkt 1)) rozumie się ograniczenie lub całkowite wstrzymanie dotychczasowej wytwórczości co do jej rodzaju, jakości i ilości.

§ 121. Władza właściwa może nakazać przedsiębiorstwu przemysłowemu, górniczemu lub handlowemu magazynowanie i przechowywanie wyprodukowanych, wydobytych lub będących w obrocie przedmiotów we wskazanym miejscu, czasie i rozmiarach (art. 53 ust. (1) pkt 2) i 3)).

§ 122. Delegaci mianowani w przedsiębiorstwach przemysłowych i górniczych w charakterze instruktorów, inspektorów, kontrolerów, dozorców robót (art. 53 ust. (1) pkt 4)) nie korzystają z uprawnień delegatów przewidzianych w art. 21—24.

§ 123. (1) Łączenie przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych w przymusowe organizacje następuje w drodze zarządzenia, obejmującego wykaz przedsiębiorstw łączonych w przymusową organizację oraz wskazującego cel działania tej organizacji.

(2) Właściwy minister może pociągnąć do udziału w utworzonej przez niego organizacji przymusowej przedsiębiorstwa dotychczas do niej nie należące, jak również może wyłączyć z przymusowej organizacji przedsiębiorstwa, które dotychczas do niej należały.

§ 124. (1) Statut przymusowej organizacji przewiduje obowiązek pokrycia przez uczestników kosztów założenia i działalności organizacji oraz kosztów nadzoru rządowego.

(2) Nadzór rządowy wykonują właściwy minister przez kierownika rządowego; minister ten mianuje i odwołuje kierownika rządowego oraz określa w statucie organizacji jego obowiązki i prawa.

(3) Właściwy minister zmienia i uchyla przepisy statutu przymusowej organizacji oraz likwiduje ją w drodze zarządzenia.

Do art. 54.

§ 125. (1) Obowiązki, przewidziane w art. 54 ust. (2) pkt 1), 2) i 3) stwierdza się protokolem na miejscu po przeprowadzeniu dochodzenia przy udziale dwóch nieinteresowanych świadków. Dochodzenie przeprowadza delegat powiatowej władzy administracji ogólnej lub przełożony gminy. Przełożony gminy obowiązany jest wszcząć z własnej inicjatywy dochodzenie we wszystkich przypadkach, w których powołać wiadomość o faktach wymienionych w art. 54 ust. (2) pkt 1), 2) i 3) i przesłać powiatowej władzy administracji ogólnej protokół w tych przypadkach, w których stwierdzi okoliczności faktyczne, uzasadniające ustanowienie zarządu przymusowego lub przymusowej dzierżawy.

(2) Stwierdzenie, że posiadacz gospodarstwa nie zastosował się do nakazów lub zakazów, wydanych według art. 54 ust. (1), należy do tej władzy, która wydała nakaz lub zakaz i jest niezależne od pociągnięcia posiadacza do odpowiedzialności karnej w myśl art. 92.

§ 126. (1) Stwierdzenie, że interes obrony Państwa wymaga ustanowienia przymusowego zarządu lub przymusowej dzierżawy w gospodarstwie wiejskim (art. 54 ust. (2)) — należy do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

(2) Stwierdzenie istnienia warunków określonych w art. 4 ust. (2) pkt 1), 2) i 3) — należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

(3) Stwierdzenie istnienia warunków, określonych w art. 54 ust. (2) pkt 4) należy do władzy, która nakaz lub zakaz wydała.

Do art. 55.

§ 127. (1) Przy objęciu przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego w przymusowy zarząd należy sporządzić opis przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(2) Protokół opisu i objęcia w przymusowy zarząd sporządza delegat władzy, która ustanowiła przymusowy zarząd przy udziale zarządcy, dwóch świadków niezainteresowanych w sprawie oraz posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, a w razie potrzeby — ponadto przy udziale rzeczoznawców.

(3) Jeżeli posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, będąc należycie we-

zwany nie stawi się do wzięcia udziału w opisie i spisaniu protokołu, czyni się o tym wzmiankę w protokole. Niestawiennictwo nie wstrzymuje toku postępowania i nie wpływa na ważność dokonanych czynności.

(4) Jeżeli miejsce zamieszkania posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego jest nieznane lub jeżeli przebywa on za granicą albo też jeżeli jest stwierdzone, że nie może przybyć celem wzięcia udziału w opisie i spisaniu protokołu, władza właściwa wyznaczy z urzędu prawnego zastępcę posiadacza.

§ 128. Jeżeli objęcie przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego w przymusowy zarząd jest rzeczą nie cierpiącą zwłoki, a dokonanie opisu i spisania protokołu w sposób określony w § 127 napotyka na znaczne przeszkody, spisanie protokołu może nastąpić również po objęciu przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

§ 129. (1) Zarządcę przymusowego wyznacza się spośród osób, będących fachowcami w danym dziale gospodarstwa, uwzględniając, o ile to jest możliwe uzasadnione wnioski posiadacza, a w stosunku do gospodarstw hodowlanych i nasiennych również Izby Rolniczej.

(2) Zarządca przymusowy zostaje ustanowiony pisemnie; odpis zarządzenia doręcza się posiadaczowi.

§ 130. Posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego wziętego w przymusowy zarząd obowiązany jest dostarczyć zarządcy wszelkich danych dotyczących przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego (księgi, pląty, rejestry, wykazy itp.).

§ 131. (1) Zarządca przymusowy zarządza powierzonym mu przedsiębiorstwem lub gospodarstwem wiejskim stosownie do instrukcji, przepisów i poleceń władzy, która go ustanowiła i jest wyłącznie upoważniony do wykonywania czynności prawnych dotyczących tego zarządu.

(2) Zarządca przymusowy odpowiada za swe czynności przed władzą, która go ustanowiła.

§ 132. (1) Wszelkie wpływy osiągnięte z przymusowego zarządu przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego będą po potrąceniu wydatków bieżących składane przez zarządcę w kasie państwowej lub w bankach państwowych wyznaczonych przez władzę, która ustanowiła przymusowy zarząd, na rachunek bieżący przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(2) Wszelkie wpływy osiągnięte z przymusowego zarządu gospodarstwa wiejskiego ustanowionego na rzecz Państwa i wykonywane przez organa administracji lasów państwowych będą po potrąceniu wydatków bieżących go-

madzone w kasach organów administracji lasów państwowych sprawujących zarząd przymusowy na specjalnym rachunku zgodnie z przepisami obowiązującymi te organa.

(3) Zarządca może podejmować z tego rachunku niezbędną sumę na potrzeby przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego jedynie na podstawie ogólnego lub szczególnego upoważnienia władzy, która ustanowiła przymusowy zarząd. Sumy pozostałe na rachunku mają być wypłacone posiadaczowi.

§ 133. Zarządca obowiązany jest składać ze swych czynności sprawozdania w formie i w terminach, określonych przez władzę, która zarządcę ustanowiła.

§ 134. (1) Zarządca nie ma prawa dokonywać czynności wykraczających poza zwykły zarząd, a w szczególności zbywać nieruchomości, czynić darowizny oraz bez zezwolenia władzy, która ustanowiła przymusowy zarząd, zaciągać zobowiązań prócz tych, które są konieczne do prawidłowego prowadzenia przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(2) Zarządcy przysługuje prawo wydzierżawienia gruntów na okres do lat trzech.

(3) Wszelkie sprzeczne z tym przepisem czynności zarządcy nie mają skutków prawnych, a zdziałane akty są nieważne z mocy prawa.

§ 135. (1) Zarządca otrzymuje wynagrodzenie według przeciętnych wynagrodzeń osób, zajmujących analogiczne stanowiska kierownicze w przedsiębiorstwach lub w gospodarstwach wiejskich, w wysokości ustalonej przez władzę, która ustanowiła zarządcę.

(2) Koszty wynagrodzenia zarządcy ponosi przedsiębiorstwo lub gospodarstwo wiejskie, nad którym wykonywany jest przymusowy zarząd.

§ 136. (1) Likwidacja przymusowego zarządu następuje na mocy decyzji władzy, która zarząd ustanowiła.

(2) Niezależnie od ustania warunków, które spowodowały ustanowienie zarządu przymusowego trwać on będzie przez okres czasu niezbędny do jego likwidacji. Czasokres ten określi dla poszczególnych zarządów przymusowych władza, która ustanowiła przymusowy zarząd.

(3) Decyzja o likwidacji przymusowego zarządu będzie podana do publicznej wiadomości przez ogłoszenie w zarządzie gminy i w wojewódzkim dzienniku urzędowym; tudzież podana w odpisie do wiadomości posiadacza.

(4) Po zakończeniu likwidacji przedsiębiorstwo lub gospodarstwo wiejskie przekazuje się protokolarnie posiadaczowi. Przepis § 127 ust. (2) należy odpowiednio stosować.

§ 137. (1) Oddanie przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego w przymusową dzier-

zawę może być dokonane przez właściwą władzę w części bądź w całości na przeciąg do lat trzech. Wysokość czynszu dzierżawnego, sposób jego uiszczenia i inne warunki dzierżawy ustala władza, która ustanowiła przymusową dzierżawę.

(2) Umowa dzierżawy powinna być sporządzona na piśmie.

(3) Likwidacja przymusowej dzierżawy następuje na mocy decyzji władzy, która dzierżawę ustanowiła, przy czym przymusowe umowy dzierżawne zachowują swoją moc na okres, na który zostały zawarte z tym, iż w prawa i obowiązki wydzierżawiającego wchodzi posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(4) Przepisy §§ 127 — 129 i 132 należy odpowiednio stosować.

Rozdział III.

Zgłaszanie zapotrzebowań na przedmioty świadczeń rzeczowych.

Do art. 57—59.

§ 138. (1) Każda władza (dowództwo wojskowe), urząd lub organ, który nie może pokryć potrzeb gospodarczych należących do jego zakresu działania w drodze dobrowolnych umów, zgłasza swej władzy przełożonej wykaz brakujących przedmiotów.

(2) Wykaz brakujących przedmiotów powinien być sporządzony pisemnie i zawierać dane następujące:

- 1) dokładne określenie ilości i jakości żądanych przedmiotów;
- 2) cel, do którego żądane przedmioty mają służyć;
- 3) termin i miejsce dostarczenia przedmiotów.

§ 139. (1) Władzą właściwą do zgłaszania zapotrzebowań na przedmioty świadczeń rzeczowych jest każdy minister w zakresie swej działalności.

(2) Minister może wyznaczyć podległą władzę (urząd, organ), która w zakresie swej działalności będzie upoważniona do zgłaszania zapotrzebowań na określone przedmioty lub grupy przedmiotów świadczeń rzeczowych.

(3) Minister lub wyznaczona przez niego władza (urząd, organ):

- 1) ocenia potrzeby gospodarcze zgłoszone przez podległe mu władze (dowództwa wojskowe), urzędy i organy, kierując się ich ważnością oraz pilnością ich zaspokojenia;
- 2) opracowuje wykaz całości potrzeb w swym zakresie działalności.

(4) Na podstawie danych uzyskanych w sposób określony w ust. (3) minister lub wyznaczona przez niego władza (urząd, organ) zgłasza zapotrzebowanie.

§ 140. Zapotrzebowanie ma być sporządzone pisemnie i zawierać dane następujące:

- 1) dokładne wymienienie przedmiotów świadczeń (rodzaj, ilość, jakość) oraz opakowania; przy zapotrzebowaniu na nieruchomość należy w przybliżeniu określić powierzchnię nieruchomości, jej przeznaczenie oraz inne stawiane jej wymagania;
- 2) kolejność pilności świadczenia;
- 3) czas i miejsce oddania lub dostawy przedmiotu świadczenia;
- 4) nazwę organu odbierającego.

§ 141. (1) Zapotrzebowanie należy kierować do ministra właściwego ze względu na przedmioty świadczeń rzeczowych, objętych zapotrzebowaniem.

(2) Upoważniona przez ministra do zgłaszania zapotrzebowań władza (urząd, organ), kieruje zapotrzebowanie do wojewódzkiej lub powiatowej władzy administracji ogólnej, stosownie do wytycznych udzielonych w upoważnieniu (§ 139 ust. (2)).

§ 142. (1) Właściwy minister lub władza, do której zgłoszono zapotrzebowanie, zawiadomia pisemnie władzę, która zgłosiła zapotrzebowanie:

- 1) o wysokości przyznanego jej zapotrzebowania (kontyngentu);
- 2) o terminie, w którym zapotrzebowanie będzie zrealizowane;
- 3) o źródle pokrycia przez podanie okręgów administracyjnych albo poszczególnych przedsiębiorstw lub gospodarstw wiejskich, które mają dostarczyć zapotrzebowanych przedmiotów;
- 4) o sposobie pokrycia zapotrzebowania (np. nakazy indywidualne, repartycja).

(2) Dane wymienione w ust. (1) właściwy minister podaje również do wiadomości władzy administracyjnej albo posiadaczowi przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, z którego żądane przedmioty świadczeń rzeczowych mają być pobrane.

§ 143. Władzą właściwą do wykonania zapotrzebowania jest:

- 1) Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych — jeżeli przedmiotem świadczenia jest statek powietrzny (aparatus lotniczy) należący do linii komunikacji powietrznej użyteczności publicznej;
- 2) urząd morski w Gdyni — jeżeli przedmiotem świadczenia jest jednostka pływająca żegluga morskiej, urządzenia portowe, nawigacyjne itp.;

- 3) państwowy zarząd wodny prowadzący rejestrację statków i łodzi, jeżeli przedmiotem świadczenia jest obiekt pływający żegluga śródlądowej, urządzenie portowe, nawigacyjne itp.;
- 4) rządowa władza kierująca działalnością przedsiębiorstw pracujących na rzecz obrony Państwa (art. 53) — jeżeli przedmiotem świadczenia są surowce, półfabrykaty, fabrykaty, prawa oraz urządzenia, maszyny i pomieszczenia będące w posiadaniu tych przedsiębiorstw;
- 5) powiatowa władza administracji ogólnej właściwa ze względu na miejsce położenia przedmiotów świadczenia — we wszystkich innych przypadkach.

Rozdział IV.

Pobranie przedmiotów świadczeń rzeczowych.

Do art. 60.

§ 144. (1) Władze administracyjne, do których skierowano celem wykonania zapotrzebowania na przedmioty świadczeń rzeczowych (§ 143), wydają zarządzenia dotyczące pobrania przedmiotów świadczeń rzeczowych oraz nakazy świadczeń.

(2) W przedsiębiorstwach, na które nałożono już obowiązek świadczeń rzeczowych z mocy zarządzenia, nakazu lub umowy — zarządzenie pobrania przedmiotów świadczeń rzeczowych, które są niezbędne do wykonania obowiązku świadczeń rzeczowych (surowce, półfabrykaty, maszyny, narzędzia, urządzenia komunikacyjne) ciążącego już na tych przedsiębiorstwach, może nastąpić dopiero po uzyskaniu zezwolenia władzy, która zarządzenie lub nakaz wydała albo umowę zawarła.

§ 145. (1) Do władz wymienionych w § 144 należy również doręczanie nakazów świadczeń.

(2) Nakazy mogą być doręczane również za pośrednictwem organów odbierających przedmiot świadczenia.

§ 146. (1) Organem wykonawczym powiatowej władzy administracji ogólnej w zakresie czynności związanych z gromadzeniem, przetwarzaniem i odstawą materiałów objętych planem aprowizacyjnym są komisje skupu.

(2) Komisje skupu działają na podstawie szczególnych przepisów.

§ 147. (1) Organem wykonawczym powiatowej władzy administracji ogólnej w zakresie czynności związanych z rejestracją, zajmowaniem na rzecz Państwa, gromadzeniem i odstawą przedmiotów świadczeń rzeczowych, nie zaliczonych do działu aprowizacji jest powiatowa komisja zbiórki.

(2) Powiatowe komisje zbiórki działają na podstawie szczególnych przepisów.

§ 148. (1) Nakaz świadczenia kieruje się zasadniczo do posiadacza przedmiotu świadczenia, a jeżeli w danym przedsiębiorstwie lub gospodarstwie większym jest ustanowiony pełnomocnik — do pełnomocnika.

(2) Jeżeli przedmiotem świadczeń rzeczowych jest obiekt pływający żegluga morskiej lub śródlądowej albo też statek powietrzny (aparatus lotniczy) nakaz świadczenia należy doręczyć w razie nieobecności osób wskazanych w ust. (1) kapitanowi, kierownikowi, szyprowi albo dowódcy obiektu pływającego lub też jeżeli chodzi o statki lotnicze (aparatus lotnicze) — pilotowi lub dowódcy statku powietrznego (aparatus lotniczego).

(3) Jeżeli chodzi o przedmioty świadczeń rzeczowych:

- 1) złożone lub przechowywane w domach składowych, w składach i magazynach celnych, w magazynach kolejowych, pocztowych oraz w magazynach lub składach innych przedsiębiorstw przewozowych;
  - 2) przewożone lub transportowane lądem, wodą lub powietrzem;
- nakaz świadczenia należy kierować do zarządców (kierowników, dyrektorów itp.) tych magazynów, składów i przedsiębiorstw lub zarządów danych przedsiębiorstw transportowych.

§ 149. Nakaz świadczenia powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko (firmę) i dokładny adres posiadacza przedmiotu świadczenia (siedzibę firmy);
- 2) dokładne wyszczególnienie przedmiotu świadczenia (rodzaj, ilość, jakość) oraz opakowanie; przy świadczeniach nieruchomości należy w przybliżeniu określić powierzchnię nieruchomości, jej przeznaczenie oraz inne stawiane jej wymagania; w miarę możliwości należy podać ich oznaczenie hipoteczne, a w braku takiego oznaczenia podać w przybliżeniu opis granic;
- 3) określenie, czy odstąpienie na rzecz Państwa danego przedmiotu dotyczy odstąpienia prawa własności przedmiotu czy też odstąpienia prawa użytkowania, używania lub innych praw;
- 4) czas i miejsce oddania lub dostawienia przedmiotu świadczenia;
- 5) wskazanie organu odbierającego;
- 6) wskazanie na odpowiedzialność karną w razie niedopełnienia obowiązku świadczenia;
- 7) datę wystawienia nakazu świadczenia, podpis i pieczęć władzy wydającej nakaz świadczenia.

Do art. 62.

§ 150. (1) Pobranie przedmiotu świadczenia następuje zasadniczo przez bezpośrednie

wzięcie danego przedmiotu od dotychczasowego posiadacza w posiadanie władzy.

(2) Organ pobierający przedmiot świadczenia może przedmiot pobrany pozostawić na miejscu u dotychczasowego posiadacza bądź też u osoby trzeciej do dyspozycji władzy.

(3) Osoba, u której przedmiot pozostawiono na przechowanie, obowiązana jest przechowywać go z należytą starannością.

§ 151. (1) Dowód wykonania świadczenia składa się:

- 1) z odcinka a) stanowiącego właściwy dowód wykonania świadczenia,
- 2) z odcinka b) — stanowiącego zlecenie wypłaty i
- 3) z odcinka c) — stanowiącego dowód materiałowy.

(2) Wszystkie części dowodu wykonania świadczenia (odcinki) mają zawierać następujące dane:

- 1) nazwę organu odbierającego przedmiot świadczenia;
- 2) imię, nazwisko (firmę) i adres świadczącego (siedzibę firmy), a przy reparycji — nazwę gminy (gromady), z której świadczenie pobrano;
- 3) dokładne określenie przedmiotu świadczenia; jeżeli przedmiotem świadczenia jest nieruchomość, należy sporządzić szczegółowy jej opis z uwzględnieniem stanu technicznego;
- 4) określenie czy pobranie przedmiotu świadczenia dotyczy odstąpienia na rzecz Państwa prawa własności, czy też prawa użytkowania, używania lub innych praw;
- 5) ostatnie miejsce użytkowania pobranych przedmiotów świadczenia;
- 6) wysokość ustalonego wynagrodzenia za pobrany przedmiot świadczenia, jeżeli przedmiot świadczenia jest objęty cennikiem, lub jeżeli w ramach cennika wartość przedmiotu została ustalona (art. 74 ust. (2));
- 7) wskazanie roszczeń Skarbu Państwa lub osób trzecich ciężących na danym przedmiocie świadczenia (np. należności celne, prawa zastawnicze osób trzecich itp.);
- 8) nazwę kasy urzędu skarbowego, mającego dokonać wypłaty oraz termin, od którego ma nastąpić wypłata wynagrodzenia;
- 9) stwierdzenie, czy za pobrany przedmiot świadczenia zapłacono gotówką przy jego pobraniu czy też wydano zlecenie wypłaty do kasy urzędu skarbowego;
- 10) miejsce i datę wystawienia dowodu wykonania świadczenia, podpis i pieczęć organu odbierającego przedmiot świadczenia.

(3) Jeżeli świadczącym jest inna osoba niż właściciel przedmiotu świadczenia, należy podać również imię, nazwisko i miejsce zamieszkania właściciela, albo osoby uprawnionej do rozporządzania przedmiotem świadczenia.

§ 152. (1) Dowód wykonania świadczenia wystawia się w jednym egzemplarzu z tym, że właściwy dowód wykonania świadczenia (odcinek a) doręcza się świadczącemu, zlecenie wypłaty (odcinek b) przesyła się do kasy właściwego urzędu skarbowego, zaś dowód materiałowy (odcinek c) pozostaje w aktach organu pobierającego przedmiot świadczenia.

(2) Jeżeli wynagrodzenie za świadczenie nie przekracza sumy 100 zł organ pobierający przedmiot świadczenia może zlecenie wypłaty (odcinek b) wydać bezpośrednio do rąk świadczącego, celem przedstawienia tego zlecenia w kasie urzędu skarbowego równocześnie z dowodem wykonania świadczenia (odcinek a); w tym przypadku świadczący obowiązany jest potwierdzić odbiór zlecenia wypłaty.

(3) Jeżeli należność wypłaca bezpośrednio organ pobierający przedmiot świadczenia, wówczas świadczący kwituje odbiór należności na zleceniu wypłaty (odcinek b), a organ wypłacający zaznacza wypłatę na dowodzie wykonania świadczenia (odcinek a) pozostającym u świadczącego. Zlecenie wypłaty służy organowi wypłacającemu jako dowód kasowy.

§ 153. Dowód wykonania świadczenia co do ruchomości (paczek) znajdujących się w magazynach pocztowych, a stanowiących własność klientów poczty powinien być wystawiony oddzielnie dla każdej paczki i powinien zawierać dane wymienione w § 151 ust. (2) a ponadto imię, nazwisko i adres nadawcy, nazwę urzędu pocztowego nadawczego, numer nadawczy, imię, nazwisko i adres adresata, podaną wartość, zawartość i wagę paczki.

§ 154. (1) Dowód wykonania świadczenia (odcinek a) doręcza się zasadniczo świadczącemu.

(2) Jeżeli świadczący nie jest zarazem posiadaczem lub gdy jest nieobecny i nikogo do odebrania dowodu wykonania świadczenia (odcinek a) nie upoważnił, albo też gdy osoba posiadacza budzi wątpliwości lub odmówi przyjęcia dowodu wykonania świadczenia (odcinek a) — dowód ten należy wydać do rąk przełożonego gminy lub jego zastępcy za potwierdzeniem odbioru.

(3) Przełożeni gmin (ich zastępcy), do rąk których wydano dowód wykonania świadczenia (odcinek a), obowiązani są wezwać natychmiast do odbioru dowodu osobę, dla której jest on przeznaczony.

§ 155. Z chwilą doręczenia osobie wymienionej w § 154 dowodu wykonania świadcze-

nia (odcinek a) — przedmiot świadczenia przechodzi w posiadanie Państwa.

Do art. 64.

§ 156. (1) Pobranie towarów (paczek) z magazynów pocztowych może być wykonane tylko w obecności przedstawiciela poczty, który przed pobraniem przedmiotów ustali należności pocztowe.

(2) Ustalone należności pocztowe wpisuje organ odbierający przedmiot świadczenia do dowodu wykonania świadczenia.

§ 157. (1) Pobranie towarów celnych (zagranicznych nieoclonionych) może być dokonane tylko w obecności przedstawiciela właściwego urzędu celnego, który przed podjęciem towaru ustali ciążące na tych towarach należności celne i inne pobierane przy odprawie celnej jednocześnie z należnościami celnymi.

(2) Ustalone należności celne i inne organ odbierający przedmiot świadczenia wpisuje do dowodu wykonania świadczenia.

(3) Jeżeli w dowodzie wykonania świadczenia nie zostało stwierdzone, że chodzi o odstąpienie prawa własności przedmiotu świadczenia, to wydanie przedmiotu świadczenia będącego towarem celnym (zagranicznym nieoclonionym) następuje w trybie odprawy celnej warunkowej bez pobierania zabezpieczenia celnego. W przypadkach pobrania towarów celnych do czasowego użytku właściwe władze lub ich organa, które towary te pobrały tytułem świadczenia rzeczowego dostarczają je po wykorzystaniu odnośnemu urzędowi celnemu celem wzięcia pod dozór celny oraz zawiadamiają o tym osoby, od których towary te zostały pobrane tytułem świadczenia rzeczowego.

§ 158. (1) Ładunek znajdujący się na obiektach przewozowych podlegających świadczeniu, jeżeli nie jest również przedmiotem świadczenia, pozostaje w rozporządzeniu właściciela lub innej osoby uprawnionej.

(2) Usunięcie ładunku powinno nastąpić w terminie oznaczonym przez władzę, która wydała nakaz świadczenia. Obowiązek usunięcia należy do osoby rozporządzającej ładunkiem.

(3) W razie nieusunięcia ładunku w oznaczonym terminie zostanie on usunięty w trybie administracyjnym na koszt rozporządzającego ładunkiem; za mogące wyniknąć z tego powodu straty lub szkody Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności.

(4) Przechowywanie i ochrona usuniętego ładunku odbywa się na koszt rozporządzającego ładunkiem.

(5) W razie braku odpowiednich składów i magazynów w miejscowości gdzie nastąpiło wylądowanie, powiatowa władza administracji ogólnej udziela rozporządzającemu ładunkiem do przechowania i ochraniańia tego — w miarę

możności — pomocy przez czas nieprzekraczający dwóch tygodni od daty wylądowania.

§ 159. (1) Przez określenie „magazyny kolejowe” (art. 64 ust. (1) pkt 1)) rozumie się również magazyny kolejowo-celne.

(2) Pobranie ruchomości przechowywanych w magazynach kolejowych tudzież ruchomości przewożonych łądem, wodą lub powietrzem może być dokonane tylko w obecności osób wymienionych w § 148 ust. (3) lub ich przedstawicieli.

(3) Przy pobraniu powyższych ruchomości z magazynów kolejowo-celnych powinien być również przedstawiciel władzy celnej celem wykonania obowiązków przewidzianych w § 157.

(4) Przedsiębiorstwo przewozowe, od którego dane ruchomości mają być pobrane, powinno — w miarę możliwości — okazać wszelką pomoc przy ich pobieraniu.

§ 160. (1) Pobranie towarów przechowywanych w domu składowym może być dokonane tylko w obecności notariusza, komornika lub maklera giełdowego przysięgłego oraz przedstawiciela domu składowego, który przed podjęciem towarów ustali ciążące na tych towarach należności: nieuiszczone od towaru daniny publiczne, należności domu składowego, wierzytelności posiadacza warrantu i inne.

(2) Ustalone należności (ust. (1)) zostaną przez dom składowy wpisane w księdze jukstowej, a przez organ pobierający przedmiot świadczenia do dowodu wykonania świadczenia.

Do art. 65.

§ 161. (1) Pobranie przedmiotów świadczeń rzeczowych w drodze repartycji może zarządzić właściwy minister, wojewódzka władza administracji ogólnej albo powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) Władza zarządzająca wykonanie świadczeń w drodze repartycji określa wyznaczone do świadczeń okręgi administracyjne oraz odpowiadające tym okręgom kontyngenty świadczeń.

(3) Władze administracji ogólnej wydają zarządzenia dotyczące repartycji drewna, opierając się na szczegółowych planach pobrania drewna, ustalonych przez właściwe dyrekcje lasów państwowych.

(4) W zarządzeniu repartycji określić należy również termin, w którym powinny być ustalone listy repartycyjne oraz termin pobrania świadczeń w drodze repartycji.

§ 162. (1) Rozdział świadczeń nałożonych na gminy (gromady) między poszczególnych posiadaczy obowiązanych do świadczeń przeprowadza się na podstawie list repartycyjnych.

(2) Listy repartycyjne są ustalane:

- 1) w miastach o odrębnym prawie (statucie) oraz w miastach wydzielonych z powiatowych związków samorządowych — przez jedną lub więcej komisji repartycyjnych składających się z prezydenta miasta lub jego przedstawiciela jako przewodniczącego oraz z 4 członków rady miejskiej;
- 2) w miastach innych niż określone w pkt 1) oraz w gminach wiejskich — przez komisję repartycyjną złożoną z burmistrza lub wójta (ich zastępców) jako przewodniczącego oraz z 4 członków rady miejskiej albo gminnej po wysłuchaniu w miarę potrzeby opinii sołtysa.

(3) Gminna komisja repartycyjna rozdziela wyznaczoną jej ilość świadczeń pomiędzy poszczególne gromady, ustalając dla każdej z gromad odrębną listę repartycyjną na podstawie wniosku gromadzkiej komisji repartycyjnej składającej się z dwóch członków wybranych przez radę gromadzką oraz sołtysa jako przewodniczącego.

(4) W przypadkach niecierpiących zwłoki ustalenie listy repartycyjnej przeprowadzają bez udziału osób wymienionych w ust. (2) prezydent miasta, burmistrz lub wójt, bądź też ich zastępcy przy udziale o ile możliwości dwóch mieszkańców gminy.

(5) W przypadkach nieustalenia w terminie list repartycyjnych, listy te ustalają właściwe powiatowe władze administracji ogólnej.

(6) Umieszczenie na liście repartycyjnej przedmiotów należących do przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego pracujących na rzecz obrony Państwa może nastąpić tylko za zezwoleniem władzy, która kieruje działalnością przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

§ 163. (1) Lista repartycyjna zastępuje nakaz świadczenia. Należy ją ogłosić w gminie w sposób zwyczajowo przyjęty; ogłoszenie zastępuje doręczenia nakazu świadczenia.

(2) Od ustaleń zawartych w liście repartycyjnej przysługuje interesowanemu odwołanie w administracyjnym toku instancji, które nie wstrzymuje wykonania świadczenia.

§ 164. (1) Do świadczenia obowiązany jest każdy, kto jest umieszczony w liście repartycyjnej.

(2) W razie nieobecności osób wymienionych w liście repartycyjnej organ przeprowadzający pobranie świadczenia w drodze repartycji pobiera je w obecności dwóch świadków, w razie potrzeby przy udziale rzeczoznawców, jeśli tylko istnieje możliwość ich powołania.

§ 165. (1) Każdemu ze świadczących na podstawie listy repartycyjnej organ pobierający przedmiot świadczenia wydaje zaświadczenie o pobraniu przedmiotu świadczenia.

(2) W przypadku nieobecności świadczącego, zaświadczenie ma być złożone w zarządzie gminy z przeznaczeniem doręczenia go świadczącemu.

§ 166. (1) Stosownie do wyników świadczeń pobranych w gminie na podstawie list repartycyjnych zarząd gminy otrzymuje dowód wykonania świadczenia (odcinek a) przez gminę.

(2) Dowody te wydaje właściwa powiatowa władza administracji ogólnej lub organ odbierający przedmioty świadczeń.

§ 167. Zamiast przeprowadzenia repartycji zarząd gminy może dostarczyć żądanych przedmiotów świadczeń w inny sposób, jeśli to nie pociągnie za sobą opóźnienia w ich dostarczeniu.

§ 168. Jeżeli pobranie świadczeń następuje w drodze repartycji lub jeżeli gmina dostarcza w inny sposób zapotrzebowanej ruchomości — powinien być obecny przy pobraniu świadczenia przedstawiciel zarządu gminy.

Rozdział V.

Wynagrodzenia za świadczenia.

Do art. 68.

§ 169. (1) Z chwilą powstania warunków wymienionych w art. 46 ust. (1) obowiązani są wojewodowie, a w m. st. Warszawie Komisarz Rządu na m. st. Warszawę zorganizować natychmiast wojewódzkie (stołeczne) komisje cennikowe oraz powiatowe komisje świadczeń rzeczowych.

(2) Z chwilą powstania warunków wymienionych w art. 46 ust. (2) wojewodowie, a w m. st. Warszawie Komisarz Rządu na m. st. Warszawę organizują wojewódzkie (stołeczne) komisje cennikowe i powiatowe komisje świadczeń rzeczowych na podstawie zarządzenia wydanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych. Zarządzenie może dotyczyć zorganizowania wojewódzkich komisji cennikowych tylko w niektórych województwach, a powiatowych komisji świadczeń rzeczowych tylko w niektórych powiatach.

(3) Główną komisję cennikową organizuje w warunkach przewidzianych w art. 46 Minister Skarbu.

§ 170. (1) Przewodniczącym wojewódzkiej (stołecznej) komisji cennikowej jest wojewoda (Komisarz Rządu na m. st. Warszawę) albo delegat wyznaczony przez wojewodę (Komisarza Rządu na m. st. Warszawę). Stałym zastępcą przewodniczącego komisji jest przedstawiciel władzy skarbowej wchodzący w skład komisji.

(2) W skład wojewódzkiej (stołecznej) komisji cennikowej wchodzi:

- 1) przedstawiciel wojska delegowany przez dowódcę O. K., a jeżeli komisja ma działać na terenie podległym dowódcy floty — przez dowódcę floty;
- 2) przedstawiciel władzy skarbowej delegowany przez dyrektora izby skarbowej (naczelnika wydziału skarbowego, urzędu wojewódzkiego śląskiego);
- 3) wyznaczeni przez wojewodę (Komisarza Rządu na m. st. Warszawę) urzędnicy urzędu wojewódzkiego z działu przemysłowego, aprowizacyjnego, rolnictwa oraz sanitarnego po jednym z każdego działu, a jeśli chodzi o świadczenia z zakresu górnictwa — przedstawiciel właściwej władzy górniczej;
- 4) przedstawiciel administracji lasów państwowych, wyznaczony przez dyrekcję lasów państwowych właściwą ze względu na siedzibę komisji;
- 5) jeden przedstawiciel handlu, przemysłu i górnictwa, jeden przedstawiciel rzemiosła oraz jeden przedstawiciel rolnictwa, delegowani przez właściwe miejscowe izby samorządu gospodarczego;
- 6) jeden przedstawiciel Sejmiku wojewódzkiego lub rady wojewódzkiej (Rady Miejskiej m. st. Warszawy).

§ 171. (1) Przewodniczącym głównej komisji cennikowej jest Minister Skarbu lub wyznaczony przez niego delegat.

(2) W skład głównej komisji cennikowej wchodzi:

- 1) po jednym przedstawicielu Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Skarbu, Przemysłu i Handlu, Komunikacji i Opieki Społecznej oraz dwaj przedstawiciele Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych;
- 2) jeden przedstawiciel związku izb przemysłowo-handlowych R. P.;
- 3) jeden przedstawiciel związku izb i organizacji rolniczych R. P.;
- 4) jeden przedstawiciel związku izb rzemieślniczych R. P.;
- 5) po jednym przedstawicielu Związku Miast Polskich, Związku Powiatów R. P. i Związku Gmin Wiejskich R. P.

§ 172. (1) Komisje cennikowe ustalają ceny przedmiotów świadczeń rzeczowych biorąc za podstawę rzeczywiste i gospodarczo usprawiedliwione koszty produkcji w danej gałęzi wytwórczości.

(2) Ustalone według zasad przewidzianych w ust. (1) ceny przedmiotów świadczeń rzeczowych, będących zagranicznymi nieocłonymi towarami, podlegają zmniejszeniu o kwotę ciężących na tych towarach należności celnych i innych wymierzanych przy odprawie celnej jednocześnie z należnościami celnymi.

§ 173. (1) Wojewódzka komisja cennikowa urzęduje w siedzibie urzędu wojewódzkiego, a stołeczna komisja cennikowa — w m. st. Warszawie.

(2) Właściwość wojewódzkiej komisji cennikowej obejmuje cały obszar województwa, a stołecznej komisji cennikowej — obszar m. st. Warszawy. W przypadku utworzenia kilku kompletów, właściwość terytorialną każdego z nich określa zarządzenie o powołaniu komisji do życia.

(3) Główną komisję cennikową organizuje się w składzie jednego lub więcej kompletów. Właściwość jej obejmuje cały obszar Państwa.

§ 174. (1) Decyzje komisji cennikowych zapadają w formie uchwał zwykłą większością głosów przy udziale co najmniej 6 członków i przewodniczącego, przy czym obecność przedstawiciela władzy skarbowej jest obowiązująca.

(2) Członek wojewódzkiej komisji cennikowej będący przedstawicielem władzy skarbowej może w terminie 24 godzin od dnia zapadnięcia uchwały zgłosić pisemny sprzeciw przeciw uchwale komisji. Sprzeciw powoduje wstrzymanie ogłoszenia uchwały.

(3) Sprzeciw rozstrzyga główna komisja cennikowa, która najdalej do dni 10 po zgłoszeniu sprzeciwu ma zakomunikować wojewódzkiej (stołecznej) komisji cennikowej swoją decyzję w sprawie sprzeciwu. W razie nieotrzymania w tym terminie przez wojewódzką (stołeczną) komisję cennikową decyzji głównej komisji cennikowej, wojewódzka (stołeczna) komisja cennikowa ogłasza własną uchwałę.

§ 175. (1) Główna komisja cennikowa może zastrzec sobie ustalanie i ogłaszanie cen na pewne kategorie przedmiotów.

(2) Główna komisja cennikowa może z urzędu badać i zmieniać ustalone przez wojewódzką (stołeczną) komisję cennikową ceny przedmiotów świadczeń. W tym celu wojewódzkie (stołeczna) komisje cennikowe obowiązane są przysyłać do głównej komisji cennikowej cenniki ogłoszone przez siebie w ciągu 3 dni po ogłoszeniu.

§ 176. Ustalone przez komisje cennikowe ceny obowiązują na obszarze właściwości danej komisji z chwilą ogłoszenia cennika, jeżeli uchwała komisji nie stanowi inaczej.

Do art. 69.

§ 177. (1) Do towarów zagranicznych nieocłonych oraz do towarów, na których ciąży należności akcyzowo-monopolowe nie stosuje się cen przedmiotów świadczeń rzeczowych ogłoszonych w cennikach.

(2) Wartość towarów wymienionych w ust. (1) określa powiatowa komisja świadczeń rzeczowych.

Do art. 70.

§ 178. (1) Przewodniczącym powiatowej komisji świadczeń rzeczowych jest kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej (jego zastępca), albo też wyznaczona przez niego osoba. Stałym zastępcą przewodniczącego jest przedstawiciel władzy skarbowej wchodzący w skład komisji.

(2) W skład powiatowej komisji świadczeń rzeczowych wchodzi:

- 1) przedstawiciel władzy wojskowej delegowany przez komendanta garnizonu właściwego ze względu na siedzibę powiatowej władzy administracji ogólnej;
- 2) przedstawiciel władzy skarbowej, delegowany przez dyrektora izby skarbowej (naczelnika wydziału skarbowego urzędu wojewódzkiego śląskiego);
- 3) dwaj członkowie wybrani przez wydział powiatowy;
- 4) trzej członkowie delegowani przez właściwą Izbę Rolniczą, Przemysłowo-Handlową i Rzemieślniczą z każdej po jednym.

(3) W skład komisji właściwej dla powiatu morskiego i m. Gdyni wchodzi ponadto delegat urzędu morskiego i morskiego urzędu rybackiego.

§ 179. (1) Powiatowe komisje świadczeń rzeczowych organizuje się w składzie jednego lub więcej kompletów; urzędują one w miejscowości wyznaczonej przez swego przewodniczącego.

(2) Właściwość powiatowej komisji świadczeń rzeczowych obejmuje obszar całego powiatu, a w przypadku utworzenia kilku kompletów, właściwość terytorialną każdego z nich określa zarządzenie o powołaniu komisji do życia.

§ 180. (1) Posiedzenia powiatowej komisji świadczeń rzeczowych zwołuje przewodniczący. Na posiedzenia może przewodniczący wzywać również osoby, których świadczenia mają być oceniane.

(2) Nieobecność na posiedzeniu komisji osób świadczących lub członków przedstawicieli samorządu nie wstrzymuje postępowania komisji.

(3) Komisja obraduje tylko nad sprawami, które jej przekaze przewodniczący. Decyzje zapadają większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

(4) Orzeczenia komisji powinny być umotywowane i podpisane przez przewodniczącego i prowadzącego protokół.

(5) Orzeczenie powiatowej komisji świadczeń rzeczowych jest ostateczne w administracyjnym toku instancji.

(6) Z posiedzeń komisji należy spisywać protokół; prowadzi go członek komisji wyznaczony przez przewodniczącego. W protokole

należy zamieszczać również oświadczenia składane przez osoby świadczące obecne na posiedzeniu.

Do art. 72.

§ 181. (1) Przewodniczącym specjalnej komisji świadczeń rzeczowych jest minister, który zarządził utworzenie komisji, lub wyznaczony przez niego delegat.

(2) W skład specjalnej komisji świadczeń rzeczowych wchodzi delegaci Ministerstw: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Skarbu, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej po jednym z każdego Ministerstwa, a ponadto:

- 1) jeden delegat właściwej izby przemysłowo-handlowej i jeden delegat wyznaczony przez Ministra Przemysłu i Handlu lub o ile chodzi o przemysł drzewny przerabiający surowce oraz o przemysł wymieniony w § 53 pkt 1) — przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, ze składu organizacji powołanej do życia na podstawie art. 55 ust. (2), jeśli przedmiotem obrad komisji specjalnej będzie wynagrodzenie z tytułu wzięcia przedsiębiorstwa przemysłowego lub górniczego w przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę lub których zdolności wytwórczej użyto według art. 53 ust. (1);
- 2) jeden delegat Ministerstwa Komunikacji i jeden delegat właściwych przedsiębiorstw i stowarzyszeń handlowych, jeśli przedmiotem obrad komisji specjalnej będzie wynagrodzenie za pobrane świadczenia przedsiębiorstw przewozowych lub wynagrodzenie związane z użyciem zdolności wytwórczej tych przedsiębiorstw według art. 53 ust. (1);
- 3) jeden delegat Ministerstwa Poczty i Telegrafów i jeden delegat związku przedsiębiorstw wytwarzających sprzęt teletechniczny, radiotechniczny lub handlujący takim sprzętem, jeśli przedmiotem orzeczenia komisji specjalnej będzie wynagrodzenie wziętych w przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę tych przedsiębiorstw lub wynagrodzenie związane z użyciem ich zdolności wytwórczej według art. 53 ust. (1);
- 4) jeden delegat Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych i jeden delegat właściwej izby rolniczej, jeśli przedmiotem orzeczenia komisji specjalnej będzie wynagrodzenie z tytułu wzięcia gospodarstw wiejskich w przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę albo wynagrodzenie związane z użyciem zdolności wytwórczej gospodarstwa wiejskiego według art. 54 ust. (1).

§ 182. Do postępowania specjalnej komisji świadczeń rzeczowych stosuje się odpowiednio przepis § 180.

Do art. 74.

§ 183. (1) Należność za pobrane świadczenia wypłaca w miarę posiadanych środków pieniężnych organ pobierający przedmiot świadczenia, jeżeli przedmiot ten jest objęty cennikiem i należność ma być wypłacona tylko w gotówce; w innych przypadkach należność wypłaca organ upoważniony do wypłaty.

(2) W czasie wojny i mobilizacji organem upoważnionym do wypłaty wynagrodzenia jest kasa urzędu skarbowego.

(3) W czasie określonym w art. 46 ust. (2) organem upoważnionym do wypłaty wynagrodzenia jest ta władza lub urząd, które oznaczy szczególne zarządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem zgłaszającym zapotrzebowanie. Te władze i urzędy będą podane do wiadomości interesowanym wraz z terminem zgłaszania się po wypłatę wynagrodzenia.

Do art. 75.

§ 184. (1) Jeżeli świadczenie nie jest objęte cennikiem przedmiotów świadczeń rzeczowych, organ pobierający wystawia dowód wykonania świadczenia bez podawania ceny, zaznaczając że określi ją właściwa tj. powiatowa lub specjalna komisja świadczeń rzeczowych.

(2) W przypadku gdy cena części świadczenia może być określona, dla pozostałej zaś brak cennika, organ pobierający podaje w dowodzie wykonania świadczenia cenę przedmiotów objętych cennikiem oraz zaznacza które pozycje podlegają ocenie przez właściwą komisję świadczeń rzeczowych.

(3) Tak samo postępuje się gdy w warunkach określonych w art. 74 ust. (2) organ pobierający nie może określić wartości i nie ma możliwości powołania odpowiednich znawców. W tym przypadku organ odbierający obowiązany jest w dowodzie wykonania świadczenia lub w dołączonym protokole dokładnie określić stan, stopień zużycia i wartość pobranego przedmiotu.

(4) W przypadkach wymienionych w ust. (1), (2) i (3) organ pobierający przedmiot świadczenia przesyła zlecenie wypłaty do kasy właściwego urzędu skarbowego, która kieruje je do powiatowej lub specjalnej komisji świadczeń rzeczowych. Uzupełnienie ceny i ogólnej należności przeprowadza kasa urzędu skarbowego na podstawie orzeczenia komisji. Te same dane wpisuje kasa urzędu skarbowego do dowodu wykonania świadczenia (odcinek a)) po przedstawieniu tego dowodu przez interesowaną osobę.

Do art. 76.

§ 185. (1) Wynagrodzenie za pobrane przedmioty świadczenia będzie wypłacane gotówką lub asygnatami, albo też częściowo gotówką i częściowo asygnatami.

(2) Warunki i sposób wypłaty wynagrodzenia określa odrębne rozporządzenie wykonawcze.

§ 186. (1) Jeżeli wypłata wynagrodzenia nie następuje bezpośrednio przez organ pobierający przedmiot świadczenia, wypłaty wynagrodzenia dokonuje organ upoważniony do wypłaty na podstawie przedstawionego dowodu wykonania świadczenia (odcinek a)), po jego porównaniu ze zleceniem wypłaty. Jeżeli świadczącemu doręczono również zlecenie wypłaty (§ 152 ust. (2)) należy celem otrzymania wynagrodzenia przedstawić również i ten dokument.

(2) Dowód wykonania świadczenia (odcinek a)) oraz ewentualne zlecenie wypłaty ma być przedstawione do zapłaty:

- 1) w czasie wojny i mobilizacji — w kasie urzędu skarbowego wskazanego w dowodzie wykonania świadczenia nie wcześniej jak w terminie określonym w tym dokumencie; interesowany może przedstawić dowód wykonania świadczenia (odcinek a)) również w kasie innego urzędu skarbowego, w tym jednak przypadku termin wypłaty wynagrodzenia zostanie określony przez urząd skarbowy;
- 2) w przypadkach innych niż określone w pkt 1) — organowi lub władzy, podanym do wiadomości interesowanym w terminie określonym w tym zawiadomieniu (§ 183 ust. (3)).

§ 187. (1) Jeżeli na pobranym przedmiocie świadczeń rzeczowych ciąży należność Skarbu Państwa lub osób trzecich (§ 151 ust. (2) pkt 7)), należność za te świadczenia należy złożyć do depozytu sądowego.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się, jeżeli świadczący zgadza się na potrącenie należności Skarbu Państwa lub przedstawi dokument, wyrażający zgodę wierzyciela na wypłatę należności.

§ 188. (1) W przypadku pobrania przedmiotów świadczeń rzeczowych (paczek) z magazynów pocztowych wynagrodzenie za nie wypłacane przez organ pobierający te przedmioty, organa pocztowe przekazują wraz z nakazem świadczenia i dowodem wykonania świadczenia (odcinek a)) nadawcy przedmiotu (paczkę), po potrąceniu należności pocztowych oraz kosztów przesłania wynagrodzenia i dokumentów.

(2) Jeżeli wysokość wynagrodzenia nie zostanie ustalona lub wypłacona przy pobraniu przedmiotu świadczenia (paczki) organa pocztowe przesyłają nadawcy nakaz świadczenia i dowód wykonania świadczenia.

(3) Do ustalenia wysokości wynagrodzenia właściwe są komisje świadczeń rzeczowych dla miejsca zamieszkania nadawcy.

(4) Kasa urzędu skarbowego przy wypłacie wynagrodzenia osobie upoważnionej do rozporządzenia przedmiotem świadczenia (paczka) potrąca oznaczone w dowodzie wykonania świadczenia należności pocztowe i przekazuje urzędowi pocztowemu w którym pobrano przedmiot (paczka).

(5) Termin oznaczony w art. 79 biegnie od dnia doręczenia nadawcy przez pocztę nakazu i dowodu wykonania świadczenia.

§ 159. (1) W razie pobrania przedmiotów świadczeń rzeczowych w przypadkach wymienionych w § 159 ust. (2) wynagrodzenie za nie, wypłacone przez organ pobierający, przekazują organa kolejowe lub przewoźnicy wraz z nakazem świadczenia i dowodem wykonania świadczenia (odcinek a) osobie uprawnionej do rozporządzenia przedmiotem świadczenia po potrąceniu ciążących na pobranym przedmiocie należności składowych, przewozowych za przebytą drogę i innych kosztów dodatkowych.

(2) Jeżeli wysokość wynagrodzenia nie zostanie ustalona lub wypłacona przy pobraniu przedmiotu świadczenia organa kolejowe lub przewoźnicy przesyłają osobie uprawnionej do rozporządzenia przedmiotem nakaz świadczenia i dowód wykonania świadczenia.

(3) Do ustalenia wysokości wynagrodzenia właściwe są komisje świadczeń rzeczowych dla miejsca zamieszkania osoby uprawnionej do rozporządzenia przedmiotem.

(4) Kasa urzędu skarbowego przy wypłacie wynagrodzenia osobie uprawnionej do rozporządzenia przedmiotem świadczenia potrąca należności składowe, przewozowe i inne dodatkowe ciążące na przedmiocie świadczenia i przekazuje je do właściwej kasy stacyjnej kolejowej lub właściwemu przewoźnikowi.

(5) Termin oznaczony w art. 79 biegnie od dnia doręczenia nakazu i dowodu wykonania świadczenia osobie upoważnionej do rozporządzenia przedmiotem świadczenia.

§ 160. (1) W przypadku pobrania przedmiotów świadczeń rzeczowych przechowywanych w domu składowym wynagrodzenie za nie wypłacone przez organ pobierający te przedmioty zarząd domu składowego przesyła wraz z nakazem świadczenia i dowodem wykonania świadczenia (odcinek a) osobie uprawnionej do rozporządzenia przedmiotem świadczenia po potrąceniu ciążących na tym przedmiocie należności ustalonych według § 160 ust. (1).

(2) Jeżeli wysokość wynagrodzenia nie zostanie ustalona lub wypłacona przy pobraniu przedmiotu świadczenia zarząd domu składowego zawiadamia posiadacza rewersu (osobę uprawnioną do rozporządzania przedmiotem świadczenia) oraz posiadacza warrantu o nakazie świadczenia i o wystawieniu dowodu wykonania świadczenia.

(3) Do ustalania wysokości wynagrodzenia za świadczenia właściwe są komisje świadczeń rzeczowych dla miejsca zamieszkania osoby uprawnionej do rozporządzenia przedmiotem.

(4) Kasa urzędu skarbowego wypłaca wynagrodzenie z tytułu świadczenia zarządowi domu składowego, który jest obowiązany bezwzględnie przekazać należności posiadaczowi rewersu i innym uprawnionym (§ 163 ust. (1)) bądź złożyć należności do banku domicylowego w depozycie na konto uprawnionych.

(5) Termin oznaczony w art. 79 biegnie od dnia doręczenia nakazu i dowodu wykonania świadczenia osobie upoważnionej do rozporządzenia przedmiotem świadczenia.

§ 191. (1) Wynagrodzenie za pobrane przedmioty świadczeń rzeczowych może być wypłacone również osobie upoważnionej do podjęcia wynagrodzenia, jeżeli wynagrodzenie to ma podjąć inna osoba, niż wskazana w dowodzie wykonania świadczenia.

(2) Podpis osoby upoważniającej ma być zaświadczony przez notariusza, władzę państwową (powiatową władzę administracji ogólnej, powiatową komendę P. P., urząd skarbowy) bądź zarząd gminy, a jeżeli świadczący został powołany do służby wojskowej — również przez dowództwo jednostki wojskowej.

(3) Stwierdzenie autentyczności podpisu na upoważnieniach do podjęcia wynagrodzeń ma być opatrzone pieczęcią urzędową.

§ 192. (1) W razie zagubienia lub zniszczenia dowodu uprawniającego świadczącego do odbioru wynagrodzenia (dowód wykonania świadczenia (odcinek a), zlecenia wypłaty) — organ pobierający przedmiot świadczenia lub władza, która przechowuje akta dotyczące pobrania przedmiotów świadczenia wystawia na pisemną prośbę interesowanego odpis zagubionego lub zniszczonego dokumentu.

(2) Prośba o wydanie odpisu dokumentu powinna zawierać okoliczności faktyczne towarzyszące pobraniu przedmiotów świadczeń rzeczowych (czas, miejsce, nazwę organu pobierającego) oraz przytaczać dowody (nazwiska świadków, ich miejsce zamieszkania) potwierdzające pobranie przedmiotów świadczeń.

(3) W razie gdy z powodu działań wojennych lub też innych powodów organ pobierający przedmiot świadczenia lub władza przechowująca akta dotyczące pobrania przedmiotu

świadczenia odpisu dokumentu wystawić nie może z powodu zagubienia lub zniszczenia zlecenia wypłaty (odcinek b)) i dowodu materiałowego (odcinek c)) — akta sprawy o wydanie odpisu należy skierować do dowódcy okręgu korpusu, który po przeprowadzeniu dochodzeń wystawia duplikat dokumentu.

§ 193. (1) Osoba, której wypłacono wynagrodzenie za świadczenia (gotówką, asygnatami) kwituje odbiór wynagrodzenia, a ponadto na dowodzie wykonania świadczenia (odcinek a)) stwierdza swym podpisem otrzymanie wynagrodzenia.

(2) Dowód wykonania świadczenia (odcinek a)) należy zwrócić osobie podejmującej wynagrodzenie.

Do art. 78.

§ 194. (1) Za świadczenia wykonane w drodze repartycji zarząd gminy podejmuje należność u organu upoważnionego do wypłaty i wypłaca świadczącym wynagrodzenie za pokwitowaniem. Wypłata należności świadczącym odbywa się na podstawie imiennych list, w których zainteresowani kwitują odbiór przypadającego im wynagrodzenia.

(2) Jeżeli wypłata wynagrodzenia następuje w asygnatach powinny być one wystawiane osobno dla każdego świadczącego na podstawie listy repartycyjnej.

DZIAŁ V.

Przepisy szczególne i końcowe.

Do art. 85.

§ 195. Przynależenie do świadczeń rzeczowych państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i górniczych wydzielonych z administracji państwowej w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. o wydzieleniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych przemysłowych, handlowych i górniczych oraz ich komercjalizacji (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 195) odbywa się na ich własny koszt z zachowaniem przepisów wymienionego rozporządzenia.

Do art. 86.

§ 196. (1) Za zakład leczniczy w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się zakład odpowiadający warunkom przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o zakładach leczniczych (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 382).

(2) Za zakład weterynaryjny w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się zakład posiadający pomieszczenie (stanowiska, boksy, klatki) do przetrzymywania zwierząt w celu leczenia.

§ 197. Przepisy rozporządzenia niniejszego stosuje się do zakładów leczniczych i lecznic weterynaryjnych jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej.

§ 198. (1) Celem przysposobienia zakładu leczniczego do zadań odpowiadających warunkom wojennym posiadacz zakładu leczniczego obowiązany jest na żądanie i według wskazówek władzy właściwej (art. 86 ust. (2) pkt 1)) opracować i utrzymywać w stanie aktualności plan eksploatacyjny zakładu leczniczego odpowiadający przeznaczeniu zakładu w czasie wojny.

(2) Plan eksploatacyjny powinien w szczególności zawierać dane następujące:

- 1) plan przeprowadzenia potrzebnych adaptacyj technicznych;
- 2) plan organizacji pracy przy uwzględnieniu uzupełnień personalnych oraz przeszkolenia personelu;
- 3) plan gromadzenia i uzupełniania zapasów wojennych dotyczących łóżek szpitalnych, karettek pogotowia, przyrządów, narzędzi i przyborów lekarskich, dentystycznych oraz elektromedycznych środków leczniczych i opatrunkowych tudzież innych ruchomości związanych z leczeniem i udzieleniem porad lekarskich.

§ 199. (1) Zakłady lecznicze, instytucje i organizacje obowiązane do udzielania świadczeń chorobowych i opieki lekarskiej w zakresie ustaw o ubezpieczeniu społecznym obowiązane są z mocy rozporządzenia niniejszego do stworzenia i posiadania zapasów wojennych dotyczących leków i środków opatrunkowych jako nienaruszalnego zapasu podlegającego stałej wymianie z materiałów użytku bieżącego.

(2) Wysokość zapasu wojennego określa właściwa władza w ramach budżetu zakładu leczniczego, instytucji lub organizacji.

(3) Zapasy wojenne wymienione w ust. (1) pozostają do dyspozycji władz wojskowych, które w porozumieniu z zarządem zakładu leczniczego, instytucji lub organizacji przeprowadzają kontrolę tych zapasów oraz sposobów ich odświeżania.

(4) Zakłady lecznicze inne niż wymienione w ust. (1) mogą być zobowiązane do poczynienia zapasów wojennych w sposób określony w ust. (1) na podstawie wydanego przez władzę właściwą nakazu lub zarządzenia.

§ 200. Przez dostosowanie kwalifikacji osobowych i fachowych personelu, zatrudnionego stale w zakładzie leczniczym do potrzeb wskazanych służbą sanitarno-wojskową w cza-

sie wojny (art. 56 ust. (2) pkt 3) lit. c)) rozumie się:

- 1) posiadanie przez dyrektorów (ich zastępców) i władze państwowych oraz umiejscowienia zarządzania przez nich zakładów leczniczych, tudzież dokładów i wojennych służby sanitarno-wojskowej w czasie wojny, nabytej na specjalnie w tym celu zorganizowanych przez Ministra Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych kursach;
- 2) poddanie personelu lekarskiego i innego personelu fachowego obowiązkowi przeszkolenia, jakie okaże się potrzebne do wykonywania czynności i zadań, do których został lub ma być powołany dany zakład leczniczy.

§ 201. Dostosowanie kwalifikacji fachowych personelu wymienionego w § 200 zarządza wojewódzka władza administracji ogólnej w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) w drodze nakazu lub zarządzenia określając:

- 1) liczbę pracowników, których kwalifikacje mają być dostosowane do potrzeb wskazanych służbą sanitarno-wojskową w czasie wojny;
- 2) kierunek, zakres i terminy tego dostosowania.

§ 202. (1) W warunkach przewidzianych w art. 46 władza właściwa może nałożyć na zakład leczniczy obowiązek (art. 50):

- 1) przeznaczenia zakładu leczniczego dla chorych na choroby określone przez władzę;
- 2) zmiany kategorii chorych leczonych w zakładach leczniczych celem zmniejszenia stanów chorych i uzyskania wolnych miejsc;
- 3) przystosowania oddziałów chorych w zakładach leczniczych do zmienionych zadań i warunków lecznictwa w czasie wojny lub w przewidywaniu wojny;
- 4) udzielania pomocy lekarskiej chorym według norm określonych przez władzę;
- 5) odstępowania na rzecz Państwa przedmiotów urządzenia i zaopatrzenia zakładu leczniczego pod warunkiem stwierdzenia przez wojewódzką władzę administracji ogólnej, że przedmioty te nie są niezbędne do prowadzenia zakładu leczniczego.

(2) Zakład leczniczy wraz z całym urządzeniem i personelem może być w warunkach przewidzianych w art. 46 przejęty przez władzę wojskowe z przeznaczeniem użycia go na cele sanitarno-wojskowe (art. 6).

§ 203. (1) W warunkach przewidzianych w art. 46 władze wojskowe mogą przejąć zakład leczniczy pod nadzór wojskowy.

(2) W przypadku wymienionym w ust. (1) zakład leczniczy w niżej wymienionym składzie osób i urządzeń pracuje na rzecz i potrzeby wojska pod kierownictwem oficera-lekarza wyznaczonego na stanowisko kierownika zakładu leczniczego przez właściwe władze wojskowe.

§ 204. Nakazy i zarządzenia wynikające z §§ 202 i 203 mogą być poddawane zakładów leczniczych wydawane przez władze właściwe już w czasie pokoju z zaznaczeniem, że mają one prawną skuteczność z chwilą powstania warunków wymienionych w art. 46.

§ 205. W okresie ewakuacji chorych z zakładu leczniczego zarząd tego zakładu jest całkowicie uzależniony od decyzji właściwych władz wojskowych.

§ 206. Przepisy §§ 193—205 stosuje się odpowiednio do lecznic weterynaryjnych.

§ 207. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą:

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Skarbu o samopomocy rolnej (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 209);
- 2) rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Skarbu z dnia 15 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych oraz Spraw Wewnętrznych o określeniu przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych w związku z powszechnym obowiązkiem świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 227).

§ 208. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

Minister Spraw Wewnętrznych:

Stawoj Składkowski

Minister Spraw Zagranicznych: *Beck*

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

W. Świętosławski

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

J. Poniatowski

Minister Przemysłu i Handlu: *Antoni Roman*

Minister Komunikacji: *Ulrych*

Minister Opieki Społecznej:

Marian Zyndram-Kościałkowski

Minister Poczty i Telegrafów: *E. Kaliński*

Załącznik do § 118 rozp. Min.: Spraw Wojsk., Spraw Wewn., Spraw Zagr., Skarbu, Wyznań Rel. i Ośw. Publ., Roln. i Ref. Roln., Przem. i Handlu, Komunikacji, Opieki Społ. oraz Pocht i Telegr. z dnia 26 sierpnia 1939 r. (poz. 529).

W Y K A Z

artykułów podlegających obowiązkowi świadczeń rzeczowych według art. 49.

I. Artykuły żywności:

1) Pochodzenia roślinnego:

- a) zboże (żyto, pszenica, jęczmień, owies, kukurydza, koński zab, proso, gryka) oraz wytwory przemiału (mąki, kasze, płatki);
- b) chleb i inne pieczywo, suchary, sucharki, makaron, opłatki;
- c) ziemniaki, wszelkie kapusty, buraki, pomidory, cebula, ogórki, i inne jarzyny, fasola, groch, bób, soczewica, soja, oraz przetwory (kiszonki) i konserwy wymienionych roślin;
- d) owoce i jagody oraz ich przeroby jak soki, powidła, kompoty, marmelady, galarety itp.;
- e) grzyby jadalne i ich przeroby;
- f) cukier, miód naturalny, ryż, kawa zbożowa, cykorja, konserwy kawowe, herbata, kakao, tytoń i wyroby tytoniowe;
- g) pieprz, papryka, kminek, wanilia, cynamon oraz wszelkie inne przyprawy korzenne;
- h) tłuszcze i oleje jadalne, drożdże, sól, musztarda, ocet;
- i) wszelkie pasze naturalne (słoma, siano, koniczyna, lucerna, seradela itp.), pasze kiszzone, rośliny pastewne jak buraki, marchew, rzepa itp. oraz pasze będące odpadkami przetworów spożywczych (otrąby, śrut, poślad, melasa, plewy, makucho, wywar, wysłodki buraczane, kielki słodowe itp.);
- j) wszelkiego rodzaju namiastki żywności i paszy z produktów pochodzenia roślinnego.

2) Pochodzenia zwierzęcego:

- a) zwierzęta rzeźne (bydło rogate, trzoda chlewna i króliki), wszelki drób i dziczyzna jadalna;
- b) mięso zwierząt rzeźnych, drobiu i dziczyzny, konserwy mięsne oraz przetwory mięsa, jak to: wędliny, buliony, ekstrakty itp., słonina, smalec, sadło, łój itp.;
- c) podroby, jelita, krew;
- d) mleko i jaja oraz wszelkie przetwory i konserwy tych produktów, jak to: masło, sery, śmietana, śmietanka, kefir, kumys, konserwy mleka i jaj;
- e) ryby morskie i słodkowodne żywe, śnięte, mrożone, solone, marynowane, suszone i wędzone oraz wszelkie przetwory i konserwy z ryb;
- f) wszelkiego rodzaju namiastki żywności i paszy z produktów pochodzenia zwierzęcego.

3) Pochodzenia mineralnego:

- a) sól jadalna wszelkiego rodzaju i sól dla zwierząt;
- b) soda oczyszczana jadalna.

II. Artykuły codziennej potrzeby, służące potrzebom higieny:

1) Artykuły służące potrzebom higieny osobistej:

- a) woda, mydła wszelkiego rodzaju (formowane, płatkowe, proszkowane, maziste, płynne) bielidło i soda;
- b) gazy, bandaże, wata, tkaniny gumowane i wyroby z nich służące dla celów opatrunkowych;
- c) środki dezynfekcyjne wszelkiego rodzaju jak proszki i pasty do zębów;

2) Artykuły służące potrzebom higieny mieszkania:

wapno i inne środki odkażające do użytku domowego;

3) Artykuły służące potrzebom higieny zwierząt:

najniezbędniejsze środki odkażające i opatrunkowe dla zwierząt.